

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΙΟΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αρχείο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κωδικός:6029

Τεύχος 67, Δεκέμβριος 2010

Πάνος Καζάκος, «Αποφάσεις στη σκιά της κρίσης»	1
Επισκόπηση	2
Φάκελος: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2010 και η Οικονομική Διακυβέρνηση	10
Τύπος	24
- Ελληνικός	
- Ξένος	
Τεκμηρίωση	25
Εκδηλώσεις	30

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΕΕΠ)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Έχει ως αποστολή τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο, τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού, την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινιζέλης,

Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιάρης.

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΚΕΜ)
Ξενοφώντος 4, 105 57 Αθήνα

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) ιδρύθηκε το 1988. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

Κύρια αποστολή του ΕΚΕΜ είναι η προαγωγή της μελέτης των ευρωπαϊκών θεμάτων. Το Κέντρο αποτελεί συμβουλευτικό βραχίονα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και φορέα παραγωγής καινοτόμων ιδεών και ρεαλιστικών προτάσεων στην προσπάθεια διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής στη χώρα μας.

Το ΕΚΕΜ είναι, επίσης, επιφορτισμένο με την ενημέρωση των Ελλήνων πολιτών σχετικά με τη λειτουργία και τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, πάντοτε σε ζητήματα ευρωπαϊκών πρακτικών και διακυβέρνησης.

Το Κέντρο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και το ερευνητικό έργο του εποπτεύεται από δεκαμελές Επιστημονικό Συμβούλιο.

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης (& Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου) : Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Η έκδοση γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και με τη στήριξη της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος European Management Partnership.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (& υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Δρ. Μαρίνα Πετρέλλη.

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν οι Φανή Γιαννακοπούλου και Γιορίνα Μαράτσι.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eiep@pspa.uoa.gr

Πάνος Καζάκος, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών.

«Αποφάσεις στη σκιά της κρίσης»

Παρά τις απαισιόδοξες προβλέψεις για το μέλλον της ευρωζώνης, η ΕΕ επιβεβαίωσε άλλη μια φορά τη φήμη της ότι κάνει βήματα προς τα εμπρός αντιδρώντας σε κρίσεις. Στις 16-17 Δεκεμβρίου 2010 οι ηγέτες των κρατών μελών

- Διακήρυξαν ότι θα στηρίξουν κάθε κράτος μέλος που περιέρχεται σε δυσκολίες,
- Αποφάσισαν την αναθεώρηση της Συνθήκης της Λισαβόνας προκειμένου να ανοίξουν τον δρόμο για ένα μόνιμο μηχανισμό κρίσεων, και
- Ζήτησαν να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για την ενδυνάμωση της «οικονομικής διακυβέρνησης» με τον στόχο να εισάγουν αυστηρότερη δημοσιονομική πειθαρχία και ευρύτερη μακροοικονομική εποπτεία.

Η κατεύθυνση των αλλαγών είχε αποφασισθεί νωρίτερα. Για την Ελλάδα αυτά σημαίνουν, ανάμεσα σε άλλα, ότι θα αντιμετωπίζει μετά το 2012 πρόσθετες δυσκολίες δανεισμού και παράταση της επιτήρησής της αν δεν τακτοποιήσει τα του οίκου της.

Ο σχεδιαζόμενος μόνιμος μηχανισμός αντιμετώπισης κρίσεων δεν θα διαφέρει ιδιαίτερα από ό,τι ισχύει σήμερα: Θα ενεργοποιείται όταν είναι αναγκαίο για την ευρωζώνη συνολικά, θα προβλέπει βοήθεια με αυστηρούς όρους οικονομικής πολιτικής και θα συνεργάζεται με το ΔΝΤ. Όμως, προετοιμάζεται αργά αλλά σταθερά το έδαφος για ανάληψη μέρους του κόστους τυχόν αναδιαρθρώσεων από τον ιδιωτικό τομέα: «Θα υιοθετηθούν κανόνες που θα προβλέπουν τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα κατά περίπτωση», ενώ οι αξιώσεις του θα πρέπει να είναι κατώτερες εκείνων του δημοσίου τομέα (βλ. δήλωση της ευρωομάδας από 28.11.2010).

Με την απόφαση για την καθίδρυση ενός μόνιμου μηχανισμού αντιμετώπισης κρίσεων η ΕΕ εγκατέλειψε οριστικά την αρχή της μη διάσωσης που περιείχαν οι Συνθήκες από την εποχή του Μάαστριχτ. Από άλλη σκοπιά, επιβεβαίωσε με κάποιο τρόπο την προσδοκία των νεολειτουργιστών ότι οι διαδικασίες ολοκλήρωσης επεκτείνονται σε νέες περιοχές πολιτικής (spill-over). Το επόμενο βήμα θα είναι η στενότερη συνεργασία στην οικονομική πολιτική όπου όμως δεν είναι σαφές αν θα επιδιώκεται κάτι περισσότερο από την έγκαιρη συμμόρφωση του «Νότου» στις απαιτήσεις της ΟΝΕ. -

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Απολογισμός της Βελγικής Προεδρίας¹

Η δωδέκατη Βελγική Προεδρία ολοκληρώνεται την 31^η Δεκεμβρίου 2010 και τη σκυτάλη παραλαμβάνει η Ουγγαρία. Η Βελγική Προεδρία επικεντρώθηκε κυρίως σε έξι άξονες: (i) την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας, (ii) την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, (iii) μια πιο συνεκτική ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική, τη διαδικασία της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και την κοινή εμπορική πολιτική, (iv) το κλίμα, το περιβάλλον και την ενέργεια, (v) μια πιο κοινωνική Ευρώπη, και τέλος (vi) τη δικαιοσύνη, τις εσωτερικές υποθέσεις καθώς και ζητήματα ασύλου και μετανάστευσης.

Όσον αφορά στον πρώτο άξονα, την εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας, ήταν πολύ σημαντικό, για τη Βελγική Προεδρία, να εξασφαλίσει ότι οι καινοτομίες της Συνθήκης της Λισαβόνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ πριν από ένα χρόνο, θα τεθούν σε πλήρη εφαρμογή και θα μπορέσουν να αξιοποιηθούν. Η Προεδρία λοιπόν πραγματοποίησε τις εργασίες της, εντός του πλαισίου της νέας Συνθήκης και των αλλαγών που επέφερε στην άσκηση της εκ περιτροπής Προεδρίας, ιδιαίτερα στο επίπεδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

που έχει καταστεί ένα πλήρες θεσμικό όργανο με ένα μόνιμο πρόεδρο, καθώς επίσης και στο επίπεδο του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων που προεδρεύεται από την Ύπατο Εκπρόσωπο.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα ήταν η έγκριση του προϋπολογισμού της Ένωσης για το 2011, σύμφωνα με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες της Συνθήκης. Μετά από μια ανεπιτυχή συνεννόηση μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το Νοέμβριο, η Βελγική Προεδρία τελικά κατάφερε να διαπραγματευτεί μια συμφωνία που οδήγησε στην έγκριση του προϋπολογισμού για το 2011 και από τα δύο νομοθετικά όργανα, αποφεύγοντας έτσι μια κατάσταση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε θεσμική παράλυση.

Η Βελγική Προεδρία, επίσης, κατάφερε να καταλήξει σε συμφωνία, πριν από τα τέλη του έτους, με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την επεξεργασία της Πρωτοβουλίας των Ευρωπαίων Πολιτών (European Citizens' Initiative), μια ιδιαίτερη καινοτομία της Συνθήκης της Λισαβόνας για τους πολίτες. Εφεξής, με την επιφύλαξη της συλλογής επαρκούς αριθμού υπογραφών, και σύμφωνα με ορισμένους κανόνες, οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα υποβολής αιτήματος προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να εξετάσει το ενδεχόμενο νομοθετικών προτάσεων.

Όσον αφορά στο δεύτερο άξονα, και υπό το πρίσμα της αυξανόμενης πίεσης προς τις χώρες της ευρωζώνης, η ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης αναδείχτηκε κορυφαία προτεραιότητα. Στο πλαίσιο των εργασιών της Βελγικής

Προεδρίας, το Συμβούλιο έκανε ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση ενός καλύτερου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής με την καθιέρωση ενός «ευρωπαϊκού εξαμήνου» και με την αναδιοργάνωση του χρονοδιαγράμματος όσον αφορά στο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, έτσι ώστε από το 2011 και μετά τα κράτη μέλη να υποβάλουν τον ετήσιο προϋπολογισμό τους μαζί με τις προτεινόμενες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις τους για μια κοινή επανεξέταση εντός του ευρωπαϊκού πλαισίου, κατά το πρώτο εξάμηνο.

Στη σκιά της παγκόσμιας τραπεζικής κρίσης τέθηκε ως προτεραιότητα η αυξανόμενη εποπτεία και η ρύθμιση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Κατά τη διάρκεια της Βελγικής Προεδρίας, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε συμφωνία για την ίδρυση ευρωπαϊκών οργανισμών για την εποπτεία των τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών και των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αποφασίστηκε, επίσης, η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ –European Systemic Risk Board), που θα είναι σε θέση να προειδοποιεί για ενδεχόμενες κρίσεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι επιβλέποντες και το διοικητικό συμβούλιο θα είναι σε θέση να εκκινήσουν τις εργασίες τους από το 2011. Επιπλέον, αρκετές σημαντικές νομοθετικές καινοτομίες εφαρμόστηκαν με την έγκριση από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο της οδηγίας σχετικά με τους διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων (αυτό περιλαμβάνει και τα κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνων –“hedge funds”) και την αναθεώρηση του κανονισμού για τους οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας.

Κρίθηκε, επίσης, αναγκαία για το μέλλον η πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και, ως εκ τούτου, η Προεδρία έδωσε προτεραιότητα στην υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η οποία δρομολογήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2010. Πρώτον, το Συμβούλιο υιοθέτησε κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν το πλαίσιο για την εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» από τα κράτη μέλη σε αυτούς τους τομείς. Επιπλέον, η Προεδρία εκκίνησε συζήτηση, στο πλαίσιο του Συμβουλίου, και στη συνέχεια ανέλαβε η Ε. Επιτροπή, σχετικά με την ψηφιοποίηση, την κινητικότητα της νεολαίας, την καινοτομία, τη βιομηχανική πολιτική, τις νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας και την καταπολέμηση της φτώχειας, καθώς και πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και τη νέα εμπορική στρατηγική. Προσφέρεται η δυνατότητα για νομοθετικές προτάσεις σε όλους αυτούς τους τομείς.

Η Προεδρία εργάστηκε, επίσης, για μια σειρά συγκεκριμένων ζητημάτων για λογαριασμό εταιρειών, ευκαιριών απασχόλησης και καταναλωτών. Για παράδειγμα, μετά από κώλυμα 10 ετών, δόθηκε νέα δυναμική στην επίτευξη μιας γλωσσικής ρύθμισης, εντός της Ε.Ε. αναφορικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα για τους τομείς της καινοτομίας, και, κατά συνέπεια, για την ανταγωνιστική θέση της Ε.Ε. διεθνώς. Μια άλλη σημαντική εξέλιξη ήταν η οδηγία για τις καθυστερημένες πληρωμές, κατά την οποία επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η

¹ Ελεύθερη μετάφραση του κειμένου της Βελγικής Προεδρίας: St. Vanackere, “An assessment of the Belgian Presidency of the Council of the European Union (1 July– 31 December 2010): ‘Joining forces for a Europe in action’”, http://www.eutrio.be/files/bveu/media/documents/Press_release/Bilan_E_N.pdf.

παρούσα οδηγία θεσπίζει συγκεκριμένα μέτρα, όπως τις προθεσμίες εντός των οποίων οι κυβερνήσεις πρέπει να αποπληρώσουν καθώς και το ύψος των τόκων ποινής.

Ένας από τους στόχους της Βελγικής Προεδρίας ήταν να συμβάλει σε μια πιο συνεκτική εξωτερική πολιτική με την πλήρη εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας. Από αυτή την άποψη, η σύσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) αποτελούσε κύρια προτεραιότητα. Βασισμένη στις προσπάθειες της Ισπανικής Προεδρίας, η Βελγική Προεδρία πέτυχε την έγκριση για τη σύσταση και λειτουργία της εν λόγω ευρωπαϊκής διπλωματικής υπηρεσίας. Όσον αφορά στο προσωπικό, τον προϋπολογισμό και το δημοσιονομικό κανονισμό που ήταν απαραίτητες προϋποθέσεις για τη λειτουργία της υπηρεσίας, επιτεύχθηκε συμφωνία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Οκτώβριο, έτσι ώστε η υπηρεσία να είναι τυπικά σε θέση να ξεκινήσει τις εργασίες της την 1η Δεκεμβρίου. Κατόπιν αιτήματος της Υπατης Εκπροσώπου, το Βέλγιο παρείχε πρόσθετη υποστήριξη κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Το Δεκέμβριο, το Συμβούλιο ενέκρινε πρόταση της Ε. Επιτροπής για την περαιτέρω βελτίωση της ευρωπαϊκής δράσης στον τομέα της «αντιμετώπισης καταστροφών» (τόσο εντός της Ε.Ε. όσο και σε τρίτες χώρες) σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα, τη συνοχή και την ορατότητα. Η πρόταση αυτή θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μιας σειράς νομοθετικών πρωτοβουλιών.

Όσον αφορά στη διεύρυνση, η Βελγική Προεδρία αναδείχθηκε σε έναν «έντιμο διαμεσολαβητή» επιτυγχάνοντας μια σειρά από σημαντικά αποτελέσματα. Στις 27 Ιουλίου ξεκίνησαν οι ενταξιακές

διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία. Με την Κροατία, έκλεισαν προσωρινά πέντε κεφάλαια διαπραγματεύσεων ενώ στη διάσκεψη ένταξης στις 22 Δεκεμβρίου, αναμενόταν να κλείσουν προσωρινά πρόσθετα κεφάλαια. Η Ε. Επιτροπή κλήθηκε από το Συμβούλιο να υποβάλει τη γνώμη της για την αίτηση προσχώρησης της Σερβίας. Ικανοποιητική ήταν η πρόοδος με την Τουρκία κατά την προετοιμασία του κεφαλαίου «Ανταγωνισμός» για διαπραγμάτευση. Το Δεκέμβριο το Συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματα σχετικά με την κατάσταση των προετοιμασιών για όλα τα υποψήφια κράτη μέλη και τις χώρες με προοπτική ένταξης. Τέλος, στις 17 Δεκεμβρίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χορήγησε στο Μαυροβούνιο το καθεστώς της υποψήφιας χώρας.

Η Βελγική Προεδρία ήταν εφευρετική στην αναζήτηση τρόπων βελτίωσης της «εξωτερικής εκπροσώπησης της Ένωσης». Στο Κανκούν, αλλά και σε διάφορους πολυμερείς οργανισμούς, η Βελγική Προεδρία διασφάλισε ότι η Ένωση μιλούσε με μια φωνή, ενώ παράλληλα διαμόρφωσε με συνέπεια μια ολοκληρωμένη ομάδα διαπραγμάτευσης που αποτελείτο από την Ε. Επιτροπή και την Προεδρία, υποστηρίζοντας ότι αυτό θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο για το μέλλον.

Στο πλαίσιο της Βελγικής Προεδρίας, το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (σε ζητήματα που αφορούν το Εμπόριο) κατέληξε σε συμφωνία για την υπογραφή και την προσωρινή εφαρμογή μιας συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου μεταξύ της Ε.Ε. και της Νοτίου Κορέας. Η υπογραφή έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της συνάντησης κορυφής μεταξύ της Ε.Ε. και της Νοτίου Κορέας (Βρυξέλλες, 6 Οκτωβρίου), στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής ASEM. Πρόκειται για

την πλέον φιλόδοξη εμπορική συμφωνία που συνήφθη από την Ένωση. Επιπλέον, η Προεδρία κατέληξε σε συμφωνία για την έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών με τη Μαλαισία και την Κίνα. Το Νοέμβριο η Προεδρία κατέληξε (σε συνέχεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Σεπτεμβρίου, όπου είχε ζητηθεί να ληφθούν επείγοντως μέτρα) σε συμφωνία για την προώθηση του εμπορίου με το Πακιστάν ώστε να συμβάλει η Ε.Ε. στην οικονομική ανάκαμψή του, μετά από τις καταστροφικές πλημμύρες. Επίσης, σημειώθηκε πρόοδος σε πολυμερές επίπεδο, με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη εμπορικής συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης (ACTA) καθώς και συμφωνίας μεταξύ Ε.Ε. και Ρωσίας σχετικά με την προσχώρηση της Ρωσίας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Όσον αφορά στον τέταρτο άξονα (κλίμα, περιβάλλον και ενέργεια), η Ένωση κατάφερε να εκφράσει μια ομόφωνη και συνεπή ευρωπαϊκή θέση στη διάσκεψη COP10 για ζητήματα βιοποικιλότητας στη Ναγκόγια (18 - 29 Οκτωβρίου) και στη διάσκεψη COP16 για το κλίμα στο Κανκούν (από 29 Νοεμβρίου έως 10 Δεκεμβρίου). Και στις δύο περιπτώσεις η Ε.Ε. ανέλαβε δράση σε παγκόσμιο επίπεδο για την καταπολέμηση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην αποτελεσματικότητα της δράσης της Ε.Ε. σε πολυμερές πλαίσιο. Οι προσπάθειες οδήγησαν σε επιτυχές αποτέλεσμα στη Ναγκόγια και σε θετικά βήματα στο Κανκούν. Επιπλέον, επιτεύχθηκε σημαντικό έργο στη διάδοση του θέματος της κλιματικής αλλαγής καθώς και σε άλλους τομείς,

συμπεριλαμβανομένων των οικολογικών μεταφορών και της ενέργειας. Ένα σημαντικό επίτευγμα ήταν η συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας “Eurovignette”, όπου μετά από δύο χρόνια, δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να ανακτούν το κόστος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ηχορύπανσης που προκαλείται από τις εμπορευματικές μεταφορές, με την επιβολή διοδίων στα φορτηγά. Όσον αφορά στο περιβάλλον, η Προεδρία κατέληξε σε συμφωνία μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την αναθεώρηση της οδηγίας για τον περιορισμό της χρήσης επικίνδυνων ουσιών σε ορισμένες ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές. Όσον αφορά στον κανονισμό για την απαγόρευση της χρήσης βιοκτόνων, μια πρώτη συμφωνία επιτεύχθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Όσον αφορά στον πέμπτο άξονα (πιο κοινωνική Ευρώπη), κατά τη διάρκεια του ευρωπαϊκού έτους για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πραγματοποιήθηκαν πολυάριθμες συζητήσεις και διασκέψεις ενώ εγκρίθηκε επίσης δήλωση του Συμβουλίου. Το Συμβούλιο επέβαλε σαφείς κοινωνικούς και εργασιακούς στόχους όσον αφορά στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Έτσι, το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με τη διακυβέρνηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και του «Ευρωπαϊκού εξαμήνου», ενώ εγκρίθηκαν δύο σημαντικές προτάσεις, αφ’ ενός για την «κοινή αξιολόγηση πλαισίων» ως εργαλείου για την ανάλυση και παρακολούθηση των κατευθυντήριων

γραμμών για την απασχόληση, και αφ' ετέρου για την αξιολόγηση των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων, όσον αφορά στην απασχόληση στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εξαμήνου. Στον τομέα της υγειονομικής περιθαλψης, η Βελγική Προεδρία πέτυχε την επίτευξη συμφωνίας, μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικά με τις οδηγίες για την καταπολέμηση παραποιημένων φαρμάκων και τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη. Τέλος, αναφορικά με τον έκτο άξονα των προτεραιοτήτων της (δικαιοσύνη, εσωτερικές υποθέσεις, άσυλο και μετανάστευση), η Βελγική Προεδρία προσπάθησε να επιτύχει τη μεγαλύτερη δυνατή πρόοδο σε μια σειρά νομοθετικών προτάσεων, σύμφωνα με το στόχο της υλοποίησης ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου έως το 2012. Σε αυτό το πλαίσιο, η πρώτη σημαντική νομοθετική καινοτομία είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη μιας πολιτικής συμφωνίας μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την οδηγία για τους «επί μακρόν διαμένοντες», βάσει της οποίας πρόσφυγες και άλλοι που δικαιούνται διεθνούς προστασίας μπορούν να αποκτήσουν το καθεστώς των «επί μακρόν διαμενόντων» στην Ε.Ε. ώστε να επωφελούνται από σειρά οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων, στο ίδιο επίπεδο με τους πολίτες της Ε.Ε. Η συμφωνία αυτή αναμένεται να επικυρωθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στη συνέχεια να εγκριθεί από το Συμβούλιο. Όσον αφορά στην καταπολέμηση της εμπορίας λευκής σαρκός, επιτεύχθηκε πρόοδος με τη συμφωνία σχεδίου απόφασης-πλαισίου για τη συμμόρφωση της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας με το Συμβούλιο της Ευρώπης. Όσον αφορά στην εξωτερική διάσταση της

καταπολέμησης της τρομοκρατίας, το Συμβούλιο ενέκρινε την επαναδιαπραγμάτευση από την Ε. Επιτροπή των συμφωνιών με τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά και την Αυστραλία για την παροχή δεδομένων επιβατών. Το Συμβούλιο εξέτασε επίσης το ζήτημα μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ασφάλεια των αεροπορικών εμπορευματικών μεταφορών και την καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τα επίπεδα απειλών.

Στον τομέα της δικαιοσύνης, η Βελγική Προεδρία κατέληξε σε συμφωνία, στο πλαίσιο του Συμβουλίου για τον προτεινόμενο κανονισμό για την καθιέρωση στενότερης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τη νομοθεσία για το διαζύγιο («Ρώμη III»). Όσον αφορά στο σχέδιο οδηγίας για το δικαίωμα στην ενημέρωση στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών («έγγραφο δικαιωμάτων») και για την οδηγία σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, το Συμβούλιο αποφάσισε να προχωρήσει σε διαπραγμάτευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τέλος, η Βελγική Προεδρία σημείωσε πρόοδο σε μια σειρά από άλλα θέματα. Έτσι, επιτεύχθηκε συμφωνία σε θέματα όπως τα προϊόντα δομικών κατασκευών στην αγορά, τη βελτίωση των δικαιωμάτων των επιβατών λεωφορείων και των καταναλωτών, τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε φορολογικά θέματα, τη διασυνοριακή ασφάλεια της κυκλοφορίας, την κατανομή των αχρησιμοποίητων κονδυλίων για το σχέδιο αποκατάστασης για την ενέργεια, την ετικετοποίηση των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, πληροφορίες για τα τρόφιμα για τους καταναλωτές και τις αλιευτικές ποσοτώσεις του 2011.

Η Επιτροπή ανοίγει το δρόμο για την ενισχυμένη συνεργασία για το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας².

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρόταση με την οποία ανοίγει ο δρόμος για «ενισχυμένη συνεργασία» ώστε να δημιουργηθεί στην Ε.Ε. ενιαίο καθεστώς προστασίας των ευρεσιτεχνιών. Μια τέτοια ενιαία προστασία των ευρεσιτεχνιών θα επέτρεπε σε όσα κράτη μέλη το επιθυμούν να συμφωνήσουν στην καθιέρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας που θα ισχύει σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες και θα μπορεί να αποκτάται με μία και μόνη αίτηση. Η απόκτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη στοιχίζει σήμερα δεκαπλάσια χρήματα απ' όσο στις ΗΠΑ, λόγω της υποχρέωσης επικύρωσης σε εθνικό επίπεδο και των μεταφραστικών δαπανών. Η κατάσταση αυτή αποθαρρύνει την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, ενώ παράλληλα υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης. Οι προτάσεις της Επιτροπής για ενιαίο ενωσιακό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας βρίσκονται στο στάδιο των συζητήσεων από δεκαετίας και πλέον. Στο Συμβούλιο όμως προέκυψε αδιέξοδος, λόγω των κανόνων που διέπουν το γλωσσικό καθεστώς. Η Επιτροπή προσπάθησε να άρει το αδιέξοδο με πρότασή της τον Ιούνιο του 2010, σχετικά με τις γλωσσικές απαιτήσεις του ενωσιακού διπλώματος ευρεσιτεχνίας (βλέπε IP/10/870). Επειδή όμως το Συμβούλιο υπουργών της ΕΕ δεν κατάφερε να αποφανθεί ομόφωνα σχετικά με τις γλωσσικές απαιτήσεις των ενωσιακών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, η

² http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/index_en.htm

Επιτροπή κατέθεσε πρόταση με την οποία ανοίγει ο δρόμος για να θεσπιστεί στον συγκεκριμένο τομέα «ενισχυμένη συνεργασία», σύμφωνα με τις Συνθήκες της Ε.Ε.

«Η συμπλήρωση φακέλου για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη είναι πολυέξοδη και πολύπλοκη υπόθεση, οπότε μόνο όσες εταιρείες έχουν παχιά πορτοφόλια έχουν τη δυνατότητα να κινήσουν τη διαδικασία», δήλωσε ο κ. Michel Barnier, Ευρωπαίος Επίτροπος αρμόδιος για την εσωτερική αγορά και τις υπηρεσίες. «Η σκληρή πραγματικότητα είναι ότι, λόγω του υψηλού κόστους, οι εφευρέτες επικυρώνουν και προστατεύουν κατά μέσον όρο τις ευρεσιτεχνίες τους σε 5 μόνο από τα 27 κράτη μέλη της Ένωσης, γεγονός απαράδεκτο. Οι Ευρωπαίοι εφευρέτες δεν αντέχουν άλλες καθυστερήσεις. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί η δυνατότητα σε ορισμένα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην ενιαία προστασία των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ελπίζω δε ότι με την πάροδο του χρόνου όλα τα κράτη μέλη θα υιοθετήσουν το νέο αυτό σύστημα. Πάντως, δεν θα γίνονται διακρίσεις μεταξύ των εταιρειών και αυτές θα είναι σε θέση να υποβάλλουν αίτηση για ενιαίο ενωσιακό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας υπό ισότιμες συνθήκες, ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής τους.»

Υφιστάμενη κατάσταση στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη

Το ισχύον ευρωπαϊκό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ιδιαίτερα από πλευράς μεταφραστικών απαιτήσεων, είναι ιδιαίτερα πολυέξοδος και πολύπλοκο. Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ) - ένα όργανο του διακυβερνητικού Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας που περιλαμβάνει 38

χώρες (τις 27 της ΕΕ + 11 άλλες ευρωπαϊκές χώρες) - εξετάζει τις αιτήσεις ευρεσιτεχνίας και είναι αρμόδιο για την χορήγηση ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις. Για να ισχύσει, όμως, σε ένα κράτος μέλος ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, ο εφευρέτης οφείλει να ζητήσει την επικύρωσή του σε εθνικό επίπεδο σε κάθε μεμονωμένη χώρα όπου επιζητείται προστασία της ευρεσιτεχνίας. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται σημαντικές περαιτέρω μεταφραστικές και διοικητικές δαπάνες.

Ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το οποίο επικυρώνεται σε 13 μόνο κράτη μέλη μπορεί να στοιχίσει μέχρι και €18.000, από τα οποία σχεδόν €10.000 καλύπτουν μόνο τις αμοιβές μεταφράσεων. Έχει λοιπόν διαμορφωθεί το παράδοξο να κοστίζει ένα ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το δεκαπλάσιο εκείνου μιας αμερικανικής ευρεσιτεχνίας, η οποία κοστίζει κατά μέσον όρο €1850. Λόγω λοιπόν του κόστους, οι περισσότεροι εφευρέτες κατοχυρώνουν την εφευρέσή τους ως ευρεσιτεχνία σε πολύ περιορισμένο αριθμό κρατών μελών.

Το μέλλον για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας

Η σημερινή πρόταση είναι απόρροια αιτήματος 12 κρατών μελών (Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Σλοβενία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο). Θα είναι η δεύτερη φορά που χρησιμοποιείται ο «μηχανισμός ενισχυμένης συνεργασίας» (βλέπε IP/10/347) και θα επιτρέψει σε ορισμένα κράτη μέλη να προχωρήσουν αμέσως, αφήνοντας στα υπόλοιπα τη δυνατότητα να ακολουθήσουν σε μεταγενέστερο στάδιο. Η προτεινόμενη απόφαση να

επιτραπεί ενισχυμένη συνεργασία για την ενιαία προστασία των ευρεσιτεχνιών χρειάζεται να εγκριθεί από το Συμβούλιο υπουργών της Ε.Ε. με ειδική πλειοψηφία, και, μάλιστα, μετά τη συγκατάθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η Επιτροπή θα υποβάλει το 2011 λεπτομερείς προτάσεις υλοποίησης της ενισχυμένης συνεργασίας για ενιαία προστασία των ευρεσιτεχνιών, συμπεριλαμβανομένων των μεταφραστικών απαιτήσεων.

Κατόπιν των υπό την αιγίδα της βελγικής προεδρίας διαπραγματεύσεων του Συμβουλίου υπουργών της Ε.Ε., η λεπτομερής πρόταση για τις μεταφραστικές απαιτήσεις θα στηριχθεί στο υφιστάμενο γλωσσικό καθεστώς του ΕΓΔΕ με ανταγωνιστικό κόστος. Το ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα εξετάζεται και θα χορηγείται σε μία από τις επίσημες γλώσσες του ΕΓΔΕ - αγγλικά, γαλλικά ή γερμανικά.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στο ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, θα πρέπει γίνει διαθέσιμο σε όλους τους αιτούντες στην Ε.Ε., χωρίς διακρίσεις. Οι εφευρέσεις τους θα προστατεύονται σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. που συμμετέχουν στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας. Οι αιτούμενοι από χώρες της Ε.Ε. που δεν έχουν ως γλώσσα τα αγγλικά, τα γαλλικά ή τα γερμανικά θα έχουν τη δυνατότητα να καταθέτουν αιτήσεις σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το κόστος της μετάφρασης σε μία από τις επίσημες γλώσσες του ΕΓΔΕ (την οποία θα επιλέγει ο αιτούμενος, μεταξύ των αγγλικών, των γαλλικών ή των γερμανικών, όταν συμπληρώνει την αίτηση) μπορεί να είναι επιλέξιμο για αποζημίωση.

Ιστορικό

Τον Αύγουστο του 2000, η Επιτροπή πρότεινε κανονισμό για κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας (το

σήμερα αποκαλούμενο, βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας, ενωσιακό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας), αφού είχαν αποτύχει προηγούμενες απόπειρες θέσπισης ενιαίου διπλώματος ευρεσιτεχνίας (η Σύμβαση του Λουξεμβούργου του 1975 για τα κοινοτικά διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν ετέθη ποτέ σε ισχύ). Τον Δεκέμβριο του 2009 τα κράτη μέλη κοινοποίησαν ομοφώνως συμπεράσματα σχετικά με ένα ενισχυμένο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη (βλέπε IP/09/1880). Τα συμφωνηθέντα κάλυπταν τα κυριότερα σημεία για τη θέσπιση ενιαίου ενωσιακού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και την ίδρυση νέου δικαστηρίου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ε.Ε. Τον Ιούνιο του 2010, η

Επιτροπή εισηγήθηκε κανονισμό σχετικά με τις απαιτήσεις μετάφρασης για το ενωσιακό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, ο οποίος όμως δεν έτυχε της απαιτούμενης ομόφωνης στήριξης του Συμβουλίου υπουργών της Ε.Ε.

Βάσει της Συνθήκης της Ε.Ε. και της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε., η ενισχυμένη συνεργασία επιτρέπει σε εννέα - ή και περισσότερες - χώρες να προχωρήσουν, ως έσχατη λύση, σε συγκεκριμένους τομείς, εάν και εφόσον δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία από το σύνολο της Ε.Ε. εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Τα υπόλοιπα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να ακολουθήσουν σε οποιοδήποτε στάδιο, πριν ή μετά τη δρομολόγηση της ενισχυμένης συνεργασίας.

ecpr

european consortium for political research

6th ECPR General Conference

University of Iceland,

(25th - 27th Aug. 2011)

All proposals to present papers should be submitted online by **1 February 2011**.

Information required in the proposal is as follows:

- Section applying to
- Panel applying to
- Title of the proposed Paper
- Name of Author
- Institution of Author
- Email of Author
- Name of Co-author (if applicable)
- Institution of Co-author (if applicable)
- Email of Co-author (if applicable)
- Abstract of Paper (up to 300 words)
- 3 keywords

The accepted papers will be finalised by the Section Chairs by May 2011.

http://www.ecprnet.eu/conferences/general_conference/Reykjavik/

ΦΑΚΕΛΟΣ:
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010
ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (16-17 Δεκεμβρίου 2010) ήταν το έβδομο μέσα σε ένα έτος. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου κυριάρχησε η κρίση του ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι σε προηγούμενες Συνόδους Κορυφής είχαν ληφθεί αποφάσεις σχετικά με τη μεταρρύθμιση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας, την εισαγωγή ενός «ευρωπαϊκού εξάμηνου», τη δημιουργία ενός αυστηρότερου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης III, καθώς και τη δημιουργία ενός μακροοικονομικού συστήματος επιτήρησης. Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου, οι ηγέτες της Ε.Ε. συμφώνησαν σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά ενός «ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας» και περιέγραψαν τα στοιχεία μιας περιορισμένης αλλαγής στη Συνθήκη της Λισαβόνας.

Η περίοδος πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου είχε επηρεαστεί από την αναταραχή στις χρηματοπιστωτικές αγορές, αλλά και από πολιτικές διαφωνίες.³ Αναφέρεται ενδεικτικά ότι πριν τη Σύνοδο Κορυφής ο πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Jean-Claude Juncker και ο Ιταλός υπουργός οικονομικών Giulio Tremonti δημοσίευσαν ένα κοινό άρθρο (Financial Times, 6/12/2010) ζητώντας την εισαγωγή ευρωπαϊκών ομολόγων που θα εκδίδονται από μία «Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Χρέους», διάδοχο του σημερινού Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF). Οι δύο αξιωματούχοι υποστήριζαν ότι η Ε.Ε. πρέπει να αντιμετωπίσει την κρίση συστηματικά, να στείλει ένα σαφές μήνυμα στις διεθνείς αγορές και στους ευρωπαίους πολίτες της Ένωσης και να προβεί σε μια «πολιτική δέσμευση για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και για το αμετάκλητο του ευρώ». Σύμφωνα με τον Jean-Claude Juncker και τον Giulio Tremonti, το ευρωμόλογο θα επέβαλε πειθαρχία στις κυβερνήσεις χωρίς να τις εκθέτει σε «κερδοσκοπικές επιθέσεις» και θα δημιουργούσε μια ελκυστική αγορά ομολόγων για τους διεθνείς επενδυτές.

Η ιδέα έγινε δεκτή με ενθουσιασμό από ορισμένα κράτη μέλη και από ορισμένους ευρωπαϊκούς θεσμούς, ακόμη και από τα κυριότερα κόμματα της αντιπολίτευσης στη Γερμανία. Απορρίφθηκε, όμως, από την Καγκελάρια Angela Merkel και, στη συνέχεια, από τους ηγέτες της Αυστρίας, της Φινλανδίας, της Γαλλίας, της Σλοβακίας, της Σουηδίας και της Ολλανδίας. Η Angela Merkel υποστήριξε ότι τα ομόλογα αυτά «δε θα προσφέρουν τα κατάλληλα κίνητρα» και δε θα είναι «συμβατά με τις υφιστάμενες Συνθήκες». Η θέσπισή τους, σύμφωνα με γερμανούς αξιωματούχους, θα αφαιρούσε ένα ζωτικό στοιχείο και θα ανάγκαζε τα μέλη της ευρωζώνης να ελέγχουν το χρέος και τις δαπάνες τους. Μερικά γερμανικά μέσα ενημέρωσης υποστήριζαν ότι τα κοινά ευρωπαϊκά ομόλογα θα αυξήσουν το κόστος δανεισμού της Γερμανίας κατά €17 δισ. Εκφράστηκαν, επίσης, φόβοι ότι η εισαγωγή των ευρωομολόγων θα μπορούσε να προκαλέσει προβλήματα στη Γερμανία, επισημαίνοντας, μάλιστα, ότι το Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας ήδη εξετάζει τη νομιμότητα του ισχύοντος μηχανισμού διάσωσης (bail-out).

Ο Jean-Claude Juncker κατηγόρησε τη γερμανική κυβέρνηση ότι απορρίπτει την ιδέα του ευρωομολόγου πριν την εξέτασεί. Υποστήριξε, επίσης, ότι μόνο μέρος του

³ Ελεύθερη Ανάλυση του Post Summit Analysis του EPC “Adding pieces to the European economic governance puzzle”, 20/12/2010, www.epc.eu (συγγραφέας: Jannis Emmanouilidis).

ευρωπαϊκού χρέους (40%) θα καλυπτόταν από το ευρωμόλογο και, κατά συνέπεια, δε θα οδηγούσε σε ένα κοινό επιτόκιο, καθώς οι υπερχρεωμένες χώρες της ευρωζώνης θα έπρεπε να πληρώσουν ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό για τα εθνικά τους ομόλογα.

Παρ’ όλη την άσχημη ατμόσφαιρα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου, οι ηγέτες της Ε.Ε. προσπάθησαν να κρύψουν τις διαφορές τους και να επιδείξουν ενότητα προς τις αγορές και τους ευρωπαίους πολίτες. Η ιδέα των ευρωπαϊκών ομολόγων, τελικά, δε συμπεριλήφθηκε στην επίσημη ημερήσια διάταξη. Επισημαίνεται ότι έγινε αναφορά σε αυτήν την ιδέα, η οποία απορρίφθηκε εκ νέου.

Παρατίθενται τα αποσπάσματα των Συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου⁴ που αφορούν τη σύσταση ενός μελλοντικού μόνιμου μηχανισμού για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας του συνόλου της ευρωζώνης.

«Καθ’ όλη τη διάρκεια της κρίσης αναλάβαμε αποφασιστική δράση για να προφυλάξουμε τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και να προαγάγουμε την επάνοδο σε μια βιώσιμη ανάπτυξη. Θα εξακολουθήσουμε να ενεργούμε με τον τρόπο αυτό έτσι ώστε η ΕΕ και η ευρωζώνη να αναδυθούν ισχυρότερες από την κρίση.

Οι προοπτικές της ανάπτυξης ενισχύονται ενώ τα βασικά μεγέθη της ευρωπαϊκής οικονομίας παραμένουν υγιή. Τα προσωρινά μέσα σταθερότητας τα οποία θεσπίστηκαν νωρίτερα κατά το 2010 αποδείχθηκαν χρήσιμα αλλά η κρίση κατέδειξε ότι δεν μπορούμε να εφησυχάσουμε. Για το λόγο αυτό συμφωνήσαμε σήμερα ως προς το κείμενο περιορισμένης τροποποίησης της Συνθήκης που αφορά τη σύσταση ενός μελλοντικού μόνιμου μηχανισμού για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας του συνόλου της ευρωζώνης. Η παρούσα τροποποίηση τίθεται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2013. Επαναλάβαμε επίσης τη δέσμευσή μας να καταλήξουμε σε συμφωνία ως προς τις νομοθετικές προτάσεις περί οικονομικής διακυβέρνησης έως τα τέλη του Ιουνίου 2011 προκειμένου να ενισχυθεί ο οικονομικός πυλώνας της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και να συνεχιστεί η εφαρμογή της στρατηγικής για την Ευρώπη του 2020.»

1. Οικονομική πολιτική

1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε ικανοποίηση για την έκθεση που υπέβαλε ο Πρόεδρος του δίνοντας συνέχεια στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 28ης και 29ης Οκτωβρίου 2010. Συμφώνησε ότι η Συνθήκη θα πρέπει να τροποποιηθεί προκειμένου να θεσπιστεί μόνιμος μηχανισμός από τα κράτη μέλη της ευρωζώνης ο οποίος θα διασφαλίζει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα του συνόλου της ευρωζώνης (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας). Ο εν λόγω μηχανισμός θα αντικαταστήσει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (EFSM), που θα εξακολουθήσουν να ισχύουν έως τον Ιούνιο του 2013. Καθώς ο μηχανισμός αυτός αποσκοπεί στη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της ευρωζώνης συνολικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε ότι το άρθρο 122 παρ. 2 της ΣΛΕΕ δεν απαιτείται πλέον για το σκοπό αυτό. Κατά συνέπεια, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό αυτό.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/118606.pdf

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση του άρθρου 136 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με μηχανισμό σταθερότητας για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος στο άρθρο 136 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

«3. Τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ μπορούν να θεσπίσουν μηχανισμό σταθερότητας ο οποίος θα ενεργοποιείται εφόσον κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να διασφαλίζεται η σταθερότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Η παροχή τυχόν απαιτούμενης χρηματοοικονομικής συνδρομής δυνάμει του μηχανισμού θα υπόκειται σε αυστηρούς όρους.»

Άρθρο 2

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν αμελλητί στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου την ολοκλήρωση των διαδικασιών έγκρισης της απόφασης αυτής σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους.

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2013, εφόσον έχουν παραληφθεί όλες οι αναφερόμενες στην πρώτη παράγραφο κοινοποιήσεις, ή, άλλως, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την παραλαβή της τελευταίας από τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο.

Γενικά χαρακτηριστικά του μελλοντικού μηχανισμού Δήλωση της ευρωομάδας της 28^{ης} Νοέμβριου 2010

«Τα πρόσφατα γεγονότα κατέδειξαν ότι οι χρηματοοικονομικές δυσχέρειες ενός κράτους μέλους μπορούν γρήγορα να απειλήσουν τη μακροχρηματοοικονομική σταθερότητα της ΕΕ στο σύνολό της μέσω διαφόρων διαύλων εξάπλωσης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τη ζώνη του ευρώ, όπου οι οικονομίες, και οι χρηματοπιστωτικοί τομείς ειδικότερα, αποτελούν συγκοινωνούντα δοχεία. Καθ' όλη τη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης, τα κράτη μέλη της ευρωζώνης εκδήλωσαν την αποφασιστικότητά τους να αναλάβουν, εφόσον κριθεί αναγκαίο, αποφασιστική και συντονισμένη δράση προκειμένου να διασφαλιστεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα στο σύνολο της ευρωζώνης και να τεθεί εκ νέου η ανάπτυξη σε διατηρήσιμη τροχιά.

Συγκεκριμένα, συστάθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) προκειμένου να προσφέρει, μαζί με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (EFSM) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ταχείες και αποτελεσματικές ενέσεις ρευστότητας, με βάση αυστηρά προγράμματα

οικονομικής και δημοσιονομικής προσαρμογής που θα εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη που βρίσκονται σε δυσχέρεια και θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του χρέους.

Στις 28-29 Οκτωβρίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε ότι πρέπει να θεσπιστεί μόνιμος μηχανισμός αντιμετώπισης των κρίσεων προκειμένου να διασφαλιστεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα του συνόλου της ευρωζώνης. Οι Υπουργοί της Ευρωομάδας συμφώνησαν ότι αυτός ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) θα βασίζεται στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και θα μπορεί να χορηγεί πακέτα χρηματοοικονομικής στήριξης στα κράτη μέλη της ευρωζώνης υπό αυστηρές προϋποθέσεις και λειτουργώντας σύμφωνα με τους κανόνες του υφιστάμενου Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) θα συμπληρώνει το νέο πλαίσιο ενισχυμένης οικονομικής διακυβέρνησης, που έχει ως στόχο αποτελεσματική και αυστηρή οικονομική εποπτεία, η οποία θα επικεντρώνεται στην πρόληψη και θα μειώσει σημαντικά την πιθανότητα εμφάνισης μελλοντικών κρίσεων.

Ανάλυση του European Political Centre (Post-Summit Analysis)⁵

- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας θα ενεργοποιηθεί σε περίπτωση κινδύνου της σταθερότητας του ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Οι χώρες της ευρωζώνης επομένως θα λαμβάνουν βοήθεια μόνο σε περίπτωση μείζονος συστημικού κινδύνου για το κοινό νόμισμα.
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας θα είναι σε θέση να παράσχει χρηματοδοτική βοήθεια προς τα μέλη της ευρωζώνης υπό αυστηρές προϋποθέσεις, σύμφωνα με τους κανόνες του παρόντος Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.
- Η βοήθεια θα βασίζεται σε ένα αυστηρό πρόγραμμα οικονομικής και χρηματοδοτικής προσαρμογής και σε μια αυστηρή ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους από την Ε. Επιτροπή και το ΔΝΤ, σε συνεργασία με την ΕΚΤ.
- Η βοήθεια θα απαιτεί την ομόφωνη απόφαση των υπουργών της Ευρωομάδας.
- Θα παρέχεται προστασία στα χρήματα των φορολογουμένων και θα δίνεται ένα σαφές μήνυμα προς τους πιστωτές του ιδιωτικού τομέα ότι οι απαιτήσεις τους θα υπόκεινται στο επίσημο πλαίσιο και ότι ένα δάνειο από τον ΕΜΣ θα φέρει το καθεστώς ενός προνομιούχου πιστωτή (με χαμηλότερο καθεστώς για το δάνειο του ΔΝΤ).
- Για τις χώρες που θεωρούνται φερέγγυες, θα ενθαρρύνεται η παραμονή των πιστωτών του ιδιωτικού τομέα.
- Οι χώρες που είναι σε πτώχευση θα διαπραγματεύονται ένα συνολικό σχέδιο αναδιάρθρωσης με τους πιστωτές, σύμφωνα με την πρακτική του ΔΝΤ, με στόχο τη βιωσιμότητα του χρέους. Αν με αυτά τα μέτρα καθίσταται δυνατή η βιωσιμότητα του χρέους, ο ΕΜΣ θα μπορεί να παράσχει «ενέσεις» ρευστότητας.
- Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης, θα συμπεριληφθούν τυποποιημένες και πανομοιότυπες ρήτρες συλλογικής δράσης στους όρους και στις προϋποθέσεις όλων των νέων κρατικών ομολόγων της ζώνης του ευρώ, από τον Ιούνιο του 2013. Οι ρήτρες

⁵ Ελεύθερη Μετάφραση μέρους του Post Summit Analysis του EPC "Adding pieces to the European economic governance puzzle" (συγγραφέας: Jannis Emmanoulidis), 20/12/2010, www.epc.eu

συλλογικής δράσης θα περιλαμβάνουν συγκεντρωτικές ρήτρες που θα επιτρέπουν στους πιστωτές να αποφασίζουν με ειδική πλειοψηφία μια νομικά δεσμευτική αλλαγή των όρων αποπληρωμής (όπως «πάγωμα», επέκταση της διάρκειας, μείωση των επιτοκίων ή / και περικοπή) σε περίπτωση που ο οφειλέτης αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του.

- Οι κανόνες του ΕΜΣ θα προσαρμοστούν, ανά περίπτωση, με την συμμετοχή των πιστωτών του ιδιωτικού τομέα, σε συμφωνία με το ΔΝΤ.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του ΕΜΣ συμφωνούν με τις διατάξεις του ισχύοντος ad hoc μηχανισμού: ο ΕΜΣ είναι ένας μηχανισμός παροχής βοήθειας έσχατης ανάγκης, σε χώρες της ευρωζώνης, βάσει αυστηρών προϋποθέσεων.

Η σημαντικότερη καινοτομία αφορά στη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών σε περίπτωση αναδιάρθρωσης του χρέους. Ωστόσο, μετά την αναταραχή που προκλήθηκε από την απόφαση του Οκτωβρίου να εμπλακούν ιδιώτες δανειστές, οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. προσπαθούν να κατευνάσουν τις αγορές. Ως εκ τούτου επισημαίνεται ότι κάθε σχέδιο αναδιάρθρωσης θα είναι σύμφωνο με τις πρακτικές του ΔΝΤ, ότι οι ρήτρες συλλογικής δράσης θα είναι συμβατές με το βρετανικό και το αμερικανικό δίκαιο, και ότι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα δε θα έχει αποτελέσματα πριν τα μέσα του 2013. Το τελευταίο σημαίνει ότι οι ιδιώτες επενδυτές θα μπορούν να καλούνται να «πληρώσουν» το μερίδιό τους σε μια κρατική χρεοκοπία σε μεταγενέστερο στάδιο, πιθανότατα στο τέλος της δεκαετίας, όταν θα ολοκληρώνεται η διάρκεια των ομολόγων, και όχι κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης.

Το πιο σημαντικό μήνυμα προς τις αγορές είναι ότι η απόφαση για τη συμμετοχή των επενδυτών του ιδιωτικού τομέα θα λαμβάνεται ανά περίπτωση και όχι στο πλαίσιο μιας αυτόματης διαδικασίας, όπως είχε αρχικά προβλεφθεί από τη Γερμανία. Επισημαίνεται ότι Γάλλοι αξιωματούχοι προσπάθησαν να υποβαθμίσουν τη σημασία της νέας διάταξης, υποστηρίζοντας ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης απλώς επαναλαμβάνει τις υφιστάμενες διαδικασίες του ΔΝΤ για την αντιμετώπιση κρίσεων. Την ίδια άποψη είχε και ο Πρόεδρος της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet, ο οποίος επέμεινε ότι «Οι Ευρωπαίοι δεν εισάγουν ένα διαφορετικό δόγμα».

Η απόφαση συμμετοχής των ιδιωτών πιστωτών μόνο μετά από ξεχωριστή ανάλυση κάθε περίπτωσης είναι ιδιαίτερα σημαντική για δύο λόγους. Πρώτον, κάθε περίπτωση μη συμμόρφωσης του κράτους στις υποχρεώσεις του είναι διαφορετική και οι όροι που συνδέονται με την αναδιάρθρωση του χρέους θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν την κατάσταση του χρέους της εκάστοτε χώρας. Δεύτερον, αν η οικονομική στήριξη οδηγούσε αυτόματα σε αναδιάρθρωση του χρέους, οι αγορές θα έμπαιναν στον πειρασμό να «επιτίθενται» στα πιο αδύναμα μέλη της ζώνης του ευρώ, ακόμη και αν οι χώρες αυτές δεν είναι ακόμη σε πτώχευση.

Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα και τη διαδικασία, οι ηγέτες της Ε.Ε. έχουν συμφωνήσει ότι στη ζώνη του ευρώ οι υπουργοί οικονομικών και η Ε. Επιτροπή θα ολοκληρώσουν τις εργασίες τους για την επίτευξη μιας διακυβερνητικής συμφωνίας για τη σύσταση του μελλοντικού μηχανισμού το Μάρτιο του 2011. Οι χώρες εκτός ευρωζώνης μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να εμπλακούν και, εθελοντικά, να συμμετέχουν σε ad hoc επιχειρήσεις, στο πλαίσιο αυτού του μηχανισμού.

Η συνολική αποτελεσματικότητα του νέου πλαισίου θα αξιολογηθεί το 2016 από την Ε. Επιτροπή σε συνεργασία με την ΕΚΤ.

Δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωζώνης και των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.⁶

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ευρωζώνης και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ κατέστησαν σαφές, όπως αναφέρεται παρακάτω, ότι είναι έτοιμοι να πράξουν ό,τι χρειαστεί για να διασφαλίσουν τη σταθερότητα της ευρωζώνης, στο σύνολό της. Το ευρώ είναι και θα παραμείνει κεντρικό στοιχείο της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Συγκεκριμένα, οι Αρχηγοί ζήτησαν να αναληφθεί αποφασιστική δράση στους ακόλουθους τομείς:

α) Πλήρης εφαρμογή των υφιστάμενων προγραμμάτων: χαιρετίζουμε την εντυπωσιακή πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή του ελληνικού προγράμματος και το πρόγραμμα προσαρμογής που εγκρίθηκε για την Ιρλανδία, συμπεριλαμβανομένης της ψήφισης του προϋπολογισμού για το 2011.

β) Συνεπής τήρηση δημοσιονομικής υπευθυνότητας: έχουμε όλοι δεσμευθεί να εφαρμόσουμε αυστηρά τις συστάσεις που αφορούν τη δημοσιονομική πολιτική, να τηρήσουμε απαρέγκλιτα τους δημοσιονομικούς στόχους για το 2010 και το 2011 και να διορθώσουμε τα υπερβολικά ελλείμματα εντός των συμφωνημένων προθεσμιών.

γ) Επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν σε τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης: είμαστε αποφασισμένοι να επιταχύνουμε τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τόνωση της ανάπτυξης.

δ) Ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και εφαρμογή νέου πλαισίου μακροοικονομικής εποπτείας από το καλοκαίρι του 2011.

ε) Διασφάλιση της διαθεσιμότητας επαρκούς χρηματοπιστωτικής στήριξης μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF) εν αναμονή της έναρξης ισχύος του μόνιμου μηχανισμού: σημειώνουμε ότι μόνον ένα πολύ περιορισμένο ποσό από το EFSF δεσμεύθηκε για τη στήριξη του ιρλανδικού προγράμματος.

Περαιτέρω ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος τόσο όσον αφορά το κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο όσο και τη διεξαγωγή νέων τεστ αντοχής («stress tests») στον τραπεζικό τομέα ζ) Πλήρης στήριξη της δράσης της ΕΚΤ: υποστηρίζουμε την ΕΚΤ ως ανεξάρτητη αρχή υπεύθυνη για τη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών και τη συγκράτηση των πληθωριστικών προσδοκιών και ως εκ τούτου σημαντικό παράγοντα για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της ευρωζώνης. Δεσμευόμαστε να διασφαλίσουμε τη χρηματοοικονομική ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών του ευρωσυστήματος.

Τα στοιχεία αυτής της στρατηγικής θα αναπτυχθούν περαιτέρω τους επόμενους μήνες ως συνεκτική απάντηση σε κάθε είδους πρόκληση, στο πλαίσιο της νέας μας οικονομικής διακυβέρνησης.»

Και πάλι, περισσότερες ερωτήσεις παρά απαντήσεις⁷

Οι ηγέτες της Ε.Ε. χαρακτήρισαν την απόφαση για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού μηχανισμού σταθερότητας ως μεγάλη επιτυχία. Σύμφωνα με την ανάλυση του EPC, αυτή η απόφαση προσθέτει ένα σημαντικό και απαραίτητο στοιχείο στην ενίσχυση της

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/el/ec/118606.pdf

⁷ Ελεύθερη Μετάφραση μέρους του Post Summit Analysis του EPC “Adding pieces to the European economic governance puzzle” (συγγραφέας: Jannis Emmanouilidis), 20/12/2010, www.epc.eu

ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, υποστηρίζοντας ότι κανείς δεν πίστευε, την περίοδο που τα κράτη προσπαθούσαν να βρουν μια κοινή απάντηση στην ελληνική κρίση, ότι οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. θα μπορούσαν να συμφωνήσουν στα κύρια χαρακτηριστικά ενός μόνιμου μηχανισμού αντιμετώπισης της κρίσης στο τέλος του 2010. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη ορισμένα βασικά ζητήματα που πρέπει να αποσαφηνιστούν, με κυριότερο το αν ο ΕΜΣ και όλες οι άλλες μεταρρυθμίσεις επαρκούν για τη διάσωση του ευρώ και της ίδιας της Ε.Ε.

Ως ασάφειες του ΕΜΣ αναφέρονται:

Το μέγεθος του νέου μηχανισμού

Ποια κονδύλια θα τεθούν στη διάθεση του νέου μόνιμου μηχανισμού κρίσης; Αντικατοπτρίζοντας τις αυξανόμενες ανησυχίες ότι η τρέχουσα ικανότητα δανεισμού μπορεί να μην είναι επαρκής, η βελγική προεδρία, το ΔΝΤ και η ΕΚΤ ζήτησαν πριν από τη Σύνοδο Κορυφής την αύξηση των διαθέσιμων κεφαλαίων για τη συνδρομή των μελών της ευρωζώνης μέσω του ΕΜΣ, ισχυριζόμενοι ότι αυτό θα στείλει ένα ισχυρό μήνυμα στις αγορές και στους επενδυτές και θα συμβάλει στο να σταματήσει η έξοδος των κεφαλαίων από τις αγορές ομολόγων των πιο αδύναμων χωρών της ευρωζώνης. Ωστόσο, οι Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ολλανδία και Σλοβακία υποστηρίζουν ότι η αύξηση δεν είναι απαραίτητη, τουλάχιστον όχι προς το παρόν, δεδομένου ότι μόνο € 17,7 δισ., από τα διαθέσιμα €440 δισ., έχουν χρησιμοποιηθεί για το πακέτο διάσωσης της Ιρλανδίας, το οποίο ανέρχεται σε € 85 δισ.

Στη Δήλωση τους στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, οι ηγέτες δεσμεύτηκαν να διασφαλίσουν τη «διαθεσιμότητα επαρκούς στήριξης» μέσω του υφιστάμενου Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Αυτό το θέμα θα επανέλθει στις αρχές του 2011. Μια επιλογή που ήδη συζητείται είναι η διερεύνηση τρόπων ώστε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας να δανείζει περισσότερα χρήματα στις κυβερνήσεις που έχουν ανάγκη, χωρίς να αυξάνεται συνεχώς το μέγεθος του ταμείου.

Η διεύρυνση της χρήσης του ΕΜΣ

Θα μπορούσε να διευρυνθεί η χρήση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, η οποία, επί του παρόντος, είναι «περιορισμένη» στη χορήγηση δανείων σε κυβερνήσεις με αυστηρές προϋποθέσεις; Κατά τις συζητήσεις για τις λεπτομέρειες του μόνιμου μηχανισμού, θα μπορούσαμε να λάβουμε υπόψη τη δυνατότητα χρήσης των διαθέσιμων κεφαλαίων σε τουλάχιστον τρεις πρόσθετους τρόπους:

(i) Οι ΕΜΣ/ΕΤΧΣ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την αγορά «αναξιοπαθόντων» κρατικών ομολόγων προκειμένου να σταθεροποιηθούν οι αγορές. Μέχρι τώρα, αυτό έχει γίνει «μόνο» από την ΕΚΤ, η οποία έχει ενεργήσει ως υπερασπιστής έσχατης ανάγκης, αγοράζοντας ομόλογα από τις αδύναμες χώρες της ευρωζώνης για να σταματήσει τη μετάδοση της κρίσης. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, λίγες ημέρες πριν από το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, να διπλασιάσει το εγγεγραμμένο κεφάλαιο της Τράπεζας από €5,8 δισ. σε €10,8 δισ. μέχρι το 2012 φανερώνει τις προθέσεις των κεντρικών τραπεζιτών. Ωστόσο, η ΕΚΤ διατρέχει τον κίνδυνο να χάσει την ανεξαρτησία και την αξιοπιστία της ή ακόμη και να γίνει μια «κακή τράπεζα», λόγω των τοξικών στοιχείων που έχει στο ενεργητικό της.

(ii) Τα κεφάλαια του ΕΜΣ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για βραχυπρόθεσμες πιστώσεις στις κυβερνήσεις της ευρωζώνης που προσπαθούν να δανειστούν χρήματα, αλλά δεν χρειάζονται πολυετή πακέτα διάσωσης.

(iii) Οι ΕΜΣ/ΕΤΧΣ θα μπορούσαν, όπως έχει προτείνει και το ΔΝΤ, να παράσχουν οικονομική στήριξη για να συμβάλουν στη σταθεροποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες εξακολουθούν να βρίσκονται στο επίκεντρο της σημερινής κρίσης. Η ιρλανδική κρίση απέδειξε ότι τα τεστ αντοχής των τραπεζών που δημοσιοποιήθηκαν τον περασμένο Ιούλιο, δε δίνουν μια ακριβή εικόνα της κατάστασης στον τραπεζικό τομέα. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το κεντρικό πρόβλημα στην τρέχουσα κρίση του ευρώ δεν είναι τόσο πολύ οι υπερχρεωμένες χώρες της ζώνης του ευρώ αλλά τα κρυμμένα τοξικά στοιχεία στο ενεργητικό των ευρωπαϊκών τραπεζών, τα οποία μπορεί να διαλύσουν το σύστημα. Ως εκ τούτου, μεγαλύτερη σημασία έχει η στήριξη του τραπεζικού τομέα, μέσω των ΕΜΣ/ΕΤΧΣ, για να αποτραπεί ο κίνδυνος.

Προσδιορισμός του επιτοκίου

Τι επιτόκια θα πρέπει να πληρώσει μια χώρα για δάνεια που θα παρέχονται μέσω του ΕΜΣ, και ποια κριτήρια θα χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό αυτών των συντελεστών; Κάποιοι ισχυρίζονται ότι οι τρέχουσες τιμές, που καταβάλλονται από την Ελλάδα και την Ιρλανδία (γύρω στο 6%) είναι πολύ υψηλές. Άλλοι υποστηρίζουν ότι αυτές είναι φθηνότερες από τις τιμές της αγοράς και ότι ο καθορισμός μιας «ποινής» είναι αναγκαίος για να αποφευχθεί ο «ηθικός κίνδυνος» και για να διασφαλιστεί η δέσμευση των ενδιαφερόμενων χωρών για μεταρρυθμίσεις.

Τα όρια των προϋποθέσεων

Ποιες προϋποθέσεις θα πρέπει να συνοδεύουν τη χρήση του ΕΜΣ, και ποιες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές «κυρώσεις» πρέπει να είναι έτοιμη να πληρώσει μια χώρα για τη χρήση του ΕΜΣ; Οι χώρες της ευρωζώνης που θα λαμβάνουν τεράστια δάνεια από το μηχανισμό διάσωσης θα πρέπει να μειώσουν το χρέος τους και το έλλειμμα τους και να εφαρμόσουν αυστηρά προγράμματα μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η πρώτη περίπτωση - Ελλάδα - έχει αποδείξει πόσο δύσκολο είναι να γίνουν πρωτόγνωρες περικοπές στις δημόσιες δαπάνες και να πραγματοποιηθούν συνολικές, αναγκαίες και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό ισχύει και για την Ιρλανδία αλλά και για άλλες αδύναμες χώρες της ευρωζώνης που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις. Θεωρείται απαραίτητη η εξεύρεση τρόπων στήριξης και προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως στην περιφέρεια της Ευρώπης (για παράδειγμα, μέσω διασυνοριακών επενδύσεων σε υποδομές που θα συγχρηματοδοτούνται από ομόλογα ευρωπαϊκών προγραμμάτων, σύμφωνα και με πρόταση της Ε. Επιτροπής).

Η πιθανότητα μιας κρατικής χρεοκοπίας

Ένα βασικό ερώτημα σχετικά με το μόνιμο Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας αφορά την πιθανότητα πτώχευσης ενός κράτους μέλους στη ζώνη του ευρώ. Είναι σαφές ότι το δόγμα ότι καμία χώρα της ευρωζώνης δεν μπορεί να χρεοκοπήσει δεν ισχύει πλέον. Θα εφαρμοστεί ποτέ στην πράξη η διαδικασία χρεοκοπίας, όπως προβλέπεται στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας; Υπάρχουν δύο αντιτιθέμενες σχολές σκέψης. Ένας αυξανόμενος αριθμός εμπειρογνομόνων υποστηρίζει ότι ένα είδος αναδιάρθρωσης του χρέους των πιο αδύναμων χωρών της ευρωζώνης θα είναι

αναπόφευκτο. Ορισμένοι μάλιστα υποστηρίζουν ότι η προβλεπόμενη θεσμοθέτηση του ΕΜΣ θα ενισχύσει την πιθανότητα αθέτησης της αποπληρωμής του χρέους, καθώς το κόστος δανεισμού για τις αδύναμες περιφερειακές χώρες θα αυξηθεί σημαντικά, ωθώντας τες ακόμα περισσότερο στην κρατική χρεοκοπία.

Όσοι πρεσβεύουν ότι η αναδιάρθρωση του χρέους είναι αναπόφευκτη υποστηρίζουν και ότι οι κυβερνήσεις θα πρέπει να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις με τους σημαντικότερους φορείς έκδοσης ομολόγων (τις τράπεζες και άλλους μεγάλους επενδυτές) σχετικά με τους όρους μιας ομαλής αναδιάρθρωσης του χρέους, καθώς και να εξετάσουν τρόπους αποφυγής του κινδύνου μετάδοσης της κρίσης.

Υπάρχουν άλλοι που δεν πιστεύουν ότι η αναδιάρθρωση του χρέους αποτελεί διέξοδο από την κρίση. Υποστηρίζουν ότι είναι εξαιρετικά απίθανο μια χώρα της ευρωζώνης να οδηγηθεί σε κρατική χρεοκοπία, διότι μια αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους, συμπεριλαμβανομένων και των ιδιωτών επενδυτών, θα πυροδοτούσε ανεξέλεγκτες αλυσιδωτές αντιδράσεις με αποσταθεροποιητικό αποτέλεσμα για άλλες αδύναμες χώρες της ευρωζώνης.

Αλλά εάν η αναδιάρθρωση του χρέους δεν είναι εφικτή, πώς θα αντιμετωπίσουν τα υψηλά επίπεδα του χρέους τους και την αύξηση του κόστους δανεισμού έναντι των αυξανόμενων επιτοκίων, της χαμηλής ανταγωνιστικότητας και του «ανεπαρκούς» πληθωρισμού χώρες όπως η Ελλάδα, το Βέλγιο, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία ή η Ιταλία; Τρεις επιλογές υπάρχουν, καμία εκ τω οποίων δεν είναι ελκυστική.

Η πρώτη επιλογή είναι οι πιο αδύναμες χώρες να αποφασίσουν να εγκαταλείψουν τη ζώνη του ευρώ. Αυτό δε θα έλυne τα προβλήματα των ενδιαφερόμενων χωρών, αλλά μάλλον θα τα επιδεινώνε. Η έξοδος μιας χώρας από τη ζώνη του ευρώ θα έχει υψηλό οικονομικό, χρηματοπιστωτικό, κοινωνικό και στρατηγικό κόστος, όχι μόνο για τη συγκεκριμένη χώρα αλλά και για το σύνολο της ευρωζώνης καθώς και της Ε.Ε.

Μια δεύτερη λύση θα μπορούσε να περιλαμβάνει την αναδιάρθρωση του χρέους χωρίς τη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών. Αυτή η εναλλακτική λύση έχει ως αφετηρία την παραδοχή ότι μεγάλα τμήματα του σημερινού δημόσιου χρέους των πλέον χρεωμένων χωρών της ευρωζώνης θα έρθουν, τελικά, στην κατοχή του ΕΜΣ / ΕΤΧΣ, του ΔΝΤ, και της ΕΚΤ. Μια αναδιάρθρωση που θα αφορούσε μόνο αυτούς τους δανειστές - όχι και τους ιδιώτες επενδυτές - θα μπορούσε να αποφύγει όλες τις ανεξέλεγκτες αρνητικές παρενέργειες που αναφέρονται πιο πάνω. Αλλά αυτή η επιλογή ουσιαστικά θα σήμαινε ότι οι φορολογούμενοι των ισχυρότερων χωρών της ζώνης του ευρώ θα πρέπει να απαλλάξουν τις περισσότερες υπερχρεωμένες χώρες από μεγάλο μέρος του χρέους τους. Αυτό είναι μάλλον απίθανο ή πολιτικά αδύνατο, καθώς οι πολιτικοί δε θα μπορούσαν ή δε θα θέλουν να το «πουλήσουν» στους ψηφοφόρους τους.

Μια τρίτη και πιο πιθανή επιλογή προβλέπει ότι οι πιο αδύναμες χώρες θα αποπληρώσουν το χρέος τους και θα λάβουν επιπλέον βοήθεια από άλλες χώρες της ευρωζώνης για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, και ίσως με ακόμη χαμηλότερους από τους ευνοϊκότερους όρους (δηλαδή τα χαμηλότερα επιτόκια). Σε αντάλλαγμα, οι χώρες που λαμβάνουν βοήθεια θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την επίτευξη δημοσιονομικής βιωσιμότητας και αύξηση της εθνικής ανταγωνιστικότητας προκειμένου να μπορέσουν να επιστρέψουν στην οικονομική ανάπτυξη, απαραίτητη προϋπόθεση για τη μείωση του δημόσιου χρέους.

Θα θεραπεύσει αυτό το φάρμακο τον ασθενή;

Εκτός από τα πολλά ερωτήματα και τις ασάφειες αναφορικά με τη δημιουργία της ΕΜΣ, το κύριο ερώτημα είναι εάν η εφαρμογή των αποφάσεων που ελήφθησαν κατά τις πρόσφατες συνόδους κορυφής της Ε.Ε. θα είναι επαρκής για την επίλυση της κρίσης που αντιμετωπίζει το ευρώ. Ένας αυξανόμενος αριθμός αξιωματούχων και αναλυτών υποστηρίζει ότι η Ε.Ε. θα μπορέσει να ξεπεράσει τη σημερινή κρίση αν τα κράτη μέλη συμφωνήσουν σε περαιτέρω εμβάθυνση του «Ευρωπαϊκού σχεδίου». Με άλλα λόγια, υποστηρίζουν ότι η νομισματική ένωση και η Ε.Ε. θα κινδυνεύσουν να αποτύχουν εάν το Ευρωπαϊκό οικοδόμημα δεν εξελιχθεί σε ένα είδος οικονομικής ή ακόμα και πολιτικής Ένωσης. Η Γερμανίδα καγκελάρια Angela Merkel και ο Γάλλος Πρόεδρος Nicolas Sarkozy ανακοίνωσαν λίγο πριν τη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου ότι θα εκπονήσουν συμπληρωματικές προτάσεις το 2011 για την καλύτερη εναρμόνιση των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, χωρίς, όμως, να αναφερθούν σε συγκεκριμένα στοιχεία. Και οι δύο ηγέτες υπογράμμισαν την ανάγκη εξεύρεσης τρόπων για να αυξηθεί η συνοχή των οικονομικών πολιτικών στην ευρωζώνη. Άλλοι, όπως ο Βέλγος υπουργός Οικονομικών Didier Reynders, έκαναν έκκληση για τη σύγκληση μιας νέας Συνέλευσης για τη διαμόρφωση μιας κοινής οικονομικής πολιτικής.

Μία επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε. σε τομείς όπως είναι η κοινωνική πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής των συντάξεων, της πολιτικής της απασχόλησης, της μισθολογικής ακόμη και της φορολογικής πολιτικής, όχι μόνο θα συρρίκνωνε τις εναπομείνουσες εθνικές εξουσίες αλλά και θα στερούσε σημαντικές αρμοδιότητες από τις εθνικές ελίτ. Αυτός είναι ένας σημαντικός λόγος που οι εθνικοί φορείς - οι κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια, τα κόμματα, ακόμη και τα συνταγματικά δικαστήρια - αντιστέκονται μέχρι σήμερα στην περαιτέρω επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε., για να αποφευχθεί ο «πολιτικός ευνουχισμός» τους.

Είναι, όμως, αμφίβολο αν οι εθνικοί αξιωματούχοι θα είναι έτοιμοι να παραχωρήσουν μεγαλύτερο μέρος της εθνικής τους κυριαρχίας και να εναρμονίσουν τις οικονομικές τους πολιτικές. Προτάσεις για καλύτερο συντονισμό που δε θα οδηγεί στην εναρμόνιση και ενοποίηση των εθνικών οικονομικών πολιτικών εμφανίζονται πιο πιθανές. Η λογική του «muddling through» που ίσχυε στην Ε.Ε. μέχρι τώρα δεν ενδέχεται να αλλάξει στο εγγύς μέλλον, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η ενίσχυση του αισθήματος της δυσπιστίας μεταξύ των κρατών μελών, εν καιρώ κρίσης.

Ο αναλυτής του ΕΡC υποστηρίζει ότι μπορούμε να ελπίζουμε ότι η Ε.Ε. θα προσεγγίσει περισσότερο ένα είδος οικονομικής και ίσως και πολιτικής ένωσης την επόμενη δεκαετία, αλλά αυτό δε θα συμβεί από την ύπαρξη ενός μεγάλου οράματος ή από αλληλεγγύη, αλλά μάλλον από ανάγκη: εάν η Ε.Ε. δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το ευρωπαϊκό σχέδιο, ολόκληρη η διαδικασία θα τεθεί υπό αμφισβήτηση.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός Τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου περιλαμβάνουν πολυάριθμες αναφορές στην οικονομική κρίση και στη δυσμενή θέση που βρίσκεται ολόκληρη η Ευρώπη. Το ενδιαφέρον ήταν στραμμένο στο τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο παρουσιάστηκε ως εξαιρετικά κρίσιμο για το μέλλον της Ευρωζώνης. Σύμφωνα με

αρκετά δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου, οι 27 Ευρωπαίοι ηγέτες δεσμεύθηκαν να αναλάβουν αποφασιστική δράση για να προφυλαχτεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα και να επανέλθει η βιώσιμη ανάπτυξη, ώστε η Ε.Ε. και η ευρωζώνη να αναδυθούν ίσως και ισχυρότερες από την κρίση.

Στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υιοθετήθηκε ο ευρωπαϊκός μηχανισμός σταθερότητας ο οποίος θα οδηγήσει και σε τροποποίηση της Συνθήκης της Λισαβόνας. Όπως σχολιάζεται σε δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου, έχει διευρυνθεί ο κύκλος των επικριτών της γερμανικής κυβέρνησης και της Angela Merkel για την άρνησή τους να συζητήσουν ριζικές λύσεις στο πρόβλημα χρέους που απασχολεί την Ευρωζώνη.

Οι «Financial Times» σε δημοσιεύματά τους συγκρίνουν την κρίση της Λατινικής Αμερικής με την κρίση στην Ευρώπη, παρ'όλες τις διαφορές των δύο περιπτώσεων, και αναφέρονται με αισιοδοξία στη πολύτιμη εμπειρία της Λατινικής Αμερικής. Τη δεκαετία του 1980, πολλές χώρες στη Λατινική Αμερική αποκλείστηκαν από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στη συνέχεια χρεοκόπησαν. Η κρίση αυτή, που σχεδόν λύγισε το αμερικανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, αντιμετωπίστηκε μόνο μετά την αναδιάρθρωση του χρέους. Επισημαίνεται ότι και στις δύο περιπτώσεις, το χρέος των χωρών στη Λατινική Αμερική ήταν σε ένα νόμισμα που οι δανειστές δεν ήλεγχαν. Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι κρίσεις χρέους ακολούθησαν μια παρατεταμένη περίοδο εύκολου δανεισμού. Τέλος και οι δύο κρίσεις ξέσπασαν σε περιόδους μεγάλης ύφεσης.

Επιπροσθέτως, στον αγγλικό τύπο αμφισβητείται αν αρκεί η απόφαση για τον ευρωπαϊκό μηχανισμό σταθερότητας για την επαναφορά της σταθερότητας στην ευρωζώνη. Υποστηρίζεται ότι οι αγορές απαιτούσαν μια πιο ολοκληρωμένη και αμεσότερη αντιμετώπιση. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, όταν, στις αρχές του νέου έτους, πολλές χώρες θα προσφύγουν στις αγορές για χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών τους, οι εντάσεις μπορεί να ξαναεμφανισθούν.

Επιπλέον γίνεται αναφορά στο ότι αρκετοί ηγέτες αλλά και κορυφαίοι ευρωπαίοι αξιωματούχοι ζητούν τη λήψη άμεσων μέτρων, όπως για παράδειγμα τη δυνατότητα αγοράς και κρατικών ομολόγων από το προσωρινό ταμείο στήριξης των χωρών της ευρωζώνης με τα €750 δισ. που διαθέτει. Σχετική επισήμανση έγινε και στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από τον Πρόεδρο της ΕΚΤ, με τη Γερμανία και τη Γαλλία να μην ανταποκρίνονται σε αυτό το αίτημα. Αναφορά γίνεται και στον αποκλεισμό της προοπτικής έκδοσης κοινού ευρωομολόγου στην παρούσα φάση, παρόλη την στήριξη της από τον Πρόεδρο της Ευρωμάδας Jean-Claude Juncker.

Τέλος, στο επίκεντρο των δημοσιεύσεων του αγγλικού τύπου βρέθηκαν και οι συζητήσεις των Ευρωπαϊκών χωρών για το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός νέου ανεξάρτητου ευρωπαϊκού θεσμού για την παροχή βοήθειας προς τις χώρες της ευρωζώνης που είναι σε δυσχερή οικονομική κατάσταση. Σύμφωνα με σχετικό έγγραφο της γερμανικής κυβέρνησης, το ταμείο αυτό θα πρέπει να έχει «απεριόριστη ικανότητα αναχρηματοδότησης». Εκτός από τη Γερμανία, η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Ιρλανδία έχουν καταθέσει προτάσεις για το θέμα αυτό, εν όψει της προσεχούς συνόδου των υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα μέσα του Ιανουαρίου.

- “Structural funds express European solidarity”, 13/12/2010, Financial Times
- Nikki T, Atkins R, “Brussels sets deadline for pan-European payment system”, 16/12/2010, Financial Times

- Münchau W, “Berlin’s goal is limited liability”, 19/12/2010, Financial Times
- EU rushes to raise bail-out cash”, 19/12/2010, Financial Times
- Sean O., “Germany defies crisis to stage recovery”, 1/12/2010, The Independent
- Sean O., “Eurozone contagion fears spread to Italy”, 1/12/2010, The Independent
- Johnson S, “One in three institutional investors expect a eurozone default”, 19/12/2010, Financial Times

Γαλλικός Τύπος

Σύμφωνα με την εφημερίδα «Le Monde», η κρίση θέτει σε κίνδυνο το μέλλον της Ευρώπης, με το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αποτελεί την τελευταία ευκαιρία ανάληψης δράσης από τους ευρωπαίους ηγέτες. Η οικονομική κρίση έφερε στο φως τις αντιφάσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: αντί να είναι ένας χώρος συνεργασίας, λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των μεγαλύτερων κρατών μελών, αποτελεί ένα φορολογικό και κοινωνικό ντάμπινγκ. Επιπλέον, το ευρώ χαρακτηρίζεται από μια θεμελιώδη αντίφαση: είναι ενιαίο νόμισμα κρατών που μεταξύ τους βρίσκονται σε οικονομικό πόλεμο. Για το σύνολο σχεδόν του γαλλικού τύπου, η Ε.Ε. έχει δύο επιλογές: είτε να συνεχίσει στην τρέχουσα πορεία (γεγονός που θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη ύφεση, με κίνδυνο να αυξηθεί η ξενοφοβία και ο εθνικισμός και, τελικά, να διαλυθεί η Ε.Ε.) ή να στραφούν οι ηγέτες της Ε.Ε. προς μια ριζικά αντίθετη κατεύθυνση.

Σύμφωνα με την «Le Monde», το ιρλανδικό σχέδιο διάσωσης απέτυχε να καθυστερήσει τις αγορές ενώ επισημαίνεται ότι η πρώην «κέλτικη τίγρη» θα πληρώσει το τίμημα της περιόδου της «παράλογης» ανάπτυξης. Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της ΕΚΤ Jean-Claude Trichet, «η Ιρλανδία και η Ελλάδα είναι φερέγγυες, αν και αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας, και προχωρούν στην ολοκλήρωση της προσαρμογής τους». Υποστήριξε, μάλιστα, ότι η μη αναμενόμενη δυναμική της ευρωπαϊκής οικονομίας έχει επανειλημμένως εκπλήξει.

Συνολικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαρακτηρίστηκε από τη σθεναρή προσπάθεια της Ε.Ε. να στηρίξει το ευρώ. Αναφέρονται χαρακτηριστικά οι δηλώσεις της Γερμανίδας Καγκελαρίου Angela Merkel (το ευρώ, μετά την επανένωση της Γερμανίας αποτελεί μια ιστορική και αναγκαία επιλογή, παρ' όλα τα προβλήματα), του Πολωνού Πρωθυπουργού Donald Tusk (η χώρα του οποίου αναλαμβάνει την εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2011) αλλά και του Γάλλου προέδρου Nicolas Sarkozy και του Jean-Claude Trichet που υπερθεματίζουν την αξιοπιστία του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος με απώτερο στόχο την σταθερότητα στην ευρωζώνη.

Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου ήταν διφορούμενα: από τη μια πλευρά καθυστάχασαν τις αγορές, από την άλλη προκάλεσαν απογοήτευση στον τομέα της οικονομικής διακυβέρνησης. Πιο συγκεκριμένα, από τη μια πλευρά, οι ηγέτες της Ε.Ε. αποφάσισαν να δώσουν στην ευρωζώνη τα μέσα ώστε να γίνει πιο ανθεκτική και να αντισταθεί στην οικονομική κρίση. Από την άλλη, όμως, όπως τονίζουν και οι δημοσιογράφοι της «Le Figaro», η επιτυχία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να εγκρίνει την τροποποίηση των Συνθηκών και τη δημιουργία μόνιμου ταμείου στήριξης ως το 2013 για τη διάσωση του ευρώ είχε ένα τίμημα: τη διεύρυνση της διάστασης λόγω της απουσίας μιας ταχύτερης απάντησης στην κρίση του χρέους και της αμυντικής θέσης της Γερμανίας και των συμμάχων της για τα ευρωομόλογα.

Με τη λήξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (17/12/2010) η Marielle de Sarnez, Αντιπρόεδρος του Mouvement Démocratie, έκρινε τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού

Συμβουλίου ως «ιδιαίτερα απογοητευτικά» και υποστήριξε ότι η ιδέα των ευρωπαϊκών ομολόγων θα αποτελούσε μια «ισχυρή απάντηση» στην κρίση. Σύμφωνα με την Marielle de Smeets, η Ε.Ε. «δεν προχώρησε αρκετά στην εφαρμογή της οικονομικής διακυβέρνησης της ευρωζώνης». Σύμφωνα με τον γαλλικό τύπο, στη Γαλλία γίνεται πάλι λόγος για την «κακοφωνία» των ηγετών της Ε.Ε: από την μία πλευρά οι δηλώσεις των Herman van Rompuy, Jose Manuel Barroso και Jean-Claude Juncker και, από την άλλη πλευρά οι δηλώσεις των αρχηγών κρατών (όπως, για παράδειγμα, της Angela Merkel).

Όμως, παρά την υπόσχεση για τη δημιουργία ενός μόνιμου ταμείου για τη συνδρομή των υπό πτώχευση χωρών, η «Le Figaro» υπογραμμίζει ότι οι «ασάφειες» του ευρώ παραμένουν. Η ηρεμία επέστρεψε στις αγορές κυρίως λόγω της δράσης της ΕΚΤ, η οποία αγοράζει πολλά εθνικά ομόλογα από τις εύάλωτες χώρες της ευρωζώνης. Τέλος, γίνεται αναφορά στη δέσμευση της Γαλλίας και της Γερμανίας να εργαστούν από τις αρχές του 2011 για την περαιτέρω σύγκλιση και στον τομέα της φορολογίας. Γαλλία και Γερμανία καλούνται να αναλάβουν δράση για τη σύγκλιση. «Αυτό είναι έργο για τις πρώτες εβδομάδες του επόμενου έτους», δήλωσε ο Nicolas Sarkozy ενώ η Angela Merkel δήλωσε ότι το 2011 πρέπει να είναι η χρονιά της «κουλτούρας της σταθερότητας».

- “Irlande : l'UE verserait plus de 45 mds”, Le Figaro avec Reuters, 14-11-2010.
- “La BCE demande 5 milliards d'euros aux États”, Le Figaro, 17-12-2010.
- “Les 27 renforcent la défense de l'euro”, Le Figaro, 16-12-2010.
- “Euro : Paris et Berlin pour l'intégration économique”, Le Figaro, 17-12-2010.
- “Sarkozy redit sa confiance dans l'euro”, Le Figaro avec AFP, 03-12-2010.
- “Selon Jean-Claude Trichet, l'Irlande et la Grèce sont en situation de solvabilité”, Le Monde avec AFP, 30-11-2010.
- “Le plan de sauvetage irlandais échoue à rassurer les marchés”, Le Monde, 29-11-2010.
- “Irlande : un plan de sauvetage pour contrer la défiance des marchés”, Le Monde, 29-11-2010.
- “Les banques allemandes les plus exposées à l'Irlande, d'après le FMI”, Le Monde avec AFP, 17-12-2010.
- “Crise de la zone euro: l'Espagne ne fera pas appel à l'aide internationale”, Le Monde, 06-12-2010.
- “Madrid assure ne pas avoir besoin de l'aide de l'UE”, Le Monde avec AFP et Reuters, 02-12-2010.
- “Divisés, les Européens veulent mieux s'armer face aux crises”, Le Monde avec AFP, 16-12-2010.
- “Accord de l'UE pour modifier le traité de Lisbonne”, Le Monde avec AFP, 16-12-2010.
- “Des euro-obligations pour sauver l'euro?”, Le Monde, 16-12-2010.
- “Europe : la dernière chance?”, Le Monde, 17-12-2010.
- “Conseil européen: des conclusions "particulièrement décevantes" (MoDem)”, Le Monde avec AFP, 17-12-2010.
- “L'Europe menacée par la cacophonie de ses dirigeants”, Le Monde-Blog, 17-12-2010.
- “L'UE écarte les euro-obligations dans l'immédiat”, Le Monde avec AFP, 17-12-2010.
- “L'Union s'équipe d'un bouclier contre les marches”, Libération avec AFP, 17-12-2010.
- “L'euro, le meilleur choix malgré tout”, Libération avec AFP, 16-12-2010.
- “Jean-Claude Trichet défend un euro “credible” qui “n'est pas en crise”», Libération avec AFP, 03-12-2010.

Γερμανικός Τύπος

Η εσωστρέφεια των Γερμανών αρθρογράφων, ως αντίδραση στην κριτική που δέχεται η χώρα, είναι το κύριο χαρακτηριστικό του γερμανικού τύπου και αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό την εικόνα της δημόσιας συζήτησης που διεξάγεται στη Γερμανία γύρω από την «οικονομική διακυβέρνηση». Γενικότερα, η κρίση του ευρώ χαρακτηρίζεται ως ένα παιχνίδι εικασίας: ποιος θα είναι ο επόμενος που θα ζητήσει βοήθεια, η Πορτογαλία, η Ισπανία, ή μήπως η Ιταλία;

Με τίτλους εφημερίδων όπως: «Κατά ειρωνικό τρόπο η Γερμανία κατηγορείται για εγωισμό» και «Δριμεία κριτική ενάντια στον Γερμανό σωτήρα», ο γερμανικός τύπος εκφράζει την δυσαρέσκειά του για τα πυρά που δέχεται η χώρα από τους Ευρωπαίους εταίρους της, αλλά και την έντονη ενόχλησή του για τον «επιθετικό», όπως αναφέρεται, καταλογισμό ευθυνών των Ευρωπαίων πολιτικών. Είναι αξιοσημείωτο ότι η στάση του γερμανικού τύπου απέναντι στην πολιτική που ασκεί η Καγκελάρια Angela Merkel, είναι λιγότερο επικριτική σε σχέση με τις προηγούμενες εβδομάδες ή τουλάχιστον οι επικριτές της δεν αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία. Επισημαίνεται ότι αυτή τη φορά η πρόκληση είναι εντελώς διαφορετική: αυτό που διακυβεύεται είναι η «βιωσιμότητα» της ΟΝΕ, γι' αυτό και η Γερμανία θα πρέπει να ακολουθήσει ακόμα και αντιδημοφιλείς πολιτικές. Το διακύβευμα συνεπώς είναι το ίδιο το κοινό νόμισμα, που άλλοτε οι Γερμανοί αρθρογράφοι εκθειάζουν και άλλοτε αναθεματίζουν. «Ένα κοινό νόμισμα για το κοινό καλό», γράφει αρθρογράφος της Frankfurter Allgemeine Zeitung την ίδια χρονική στιγμή που η εφημερίδα Die Welt δηλώνει ότι: «Ο μύθος του ευρώ καταρρέει».

Ένα άλλο θέμα που απασχόλησε τις γερμανικές εφημερίδες είναι η συζήτηση για την έκδοση ευρωομολόγων. Ο γερμανικός τύπος ασχολείται εκτεταμένα με την αυστηρή κριτική που ασκήθηκε από τον Πρόεδρο του Eurogroup, Jean-Claude Juncker, με αφορμή την αρνητική στάση της γερμανικής κυβέρνησης στο ενδεχόμενο έκδοσης ευρωομολόγου. Οι αρθρογράφοι της Frankfurter Allgemeine Zeitung εκφράζουν την αντίθεσή τους για τις κατηγορίες του Jean-Claude Juncker υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων ότι: η έκδοση ευρωομολόγων απαιτεί θεμελιώδεις αλλαγές στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες, δε συνιστούν λύση διότι δεν παρέχουν κίνητρα στις υπερχρεωμένες χώρες και τέλος, η Γερμανία θα αναγκαστεί να καταβάλει υψηλότερα επιτόκια δανεισμού. Παράλληλα, η Süddeutsche Zeitung επισημαίνει ότι η εν λόγω διαμάχη αποδυναμώνει την Ε.Ε. και εκφράζει με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο τη δυσαρέσκεια πολλών κρατών - μελών της κατά της Γερμανίας.

Σχολιάζοντας το αποτέλεσμα της Συνόδου Κορυφής των Βρυξελλών στις 16-17 Δεκεμβρίου, οι αρθρογράφοι επισημαίνουν ότι στην Ε.Ε. δεν υπάρχει «έλλειμμα» αλληλεγγύης, αλλά πειθαρχίας. Υποστηρίζεται επίσης από μερίδα του γερμανικού τύπου ότι η καθιέρωση της νομισματικής ένωσης χωρίς την ύπαρξη μίας κοινής οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής ήταν ένα χρονικό λάθος. Όμως, προκειμένου να σωθεί το ευρώ, η πλειοψηφία του γερμανικού τύπου υποστηρίζει, σχεδόν παρακλητικά, ότι θα πρέπει να καμφθούν κανόνες, όποιο κι αν είναι το κόστος.

Τα ερωτήματα που προκύπτουν από την επισκόπηση του γερμανικού τύπου είναι εάν αυτή η δραματική οικονομική κρίση θα εξαναγκάσει τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. σε μια στενότερη πολιτική συνεργασία, όπως διερωτάται ο Γερμανός Υπουργός Οικονομικών, ή μήπως ο μύθος του ευρώ και της ευημερίας επισκιάστηκε από την οικονομική

πραγματικότητα. Το σίγουρο είναι ότι για πολλούς Γερμανούς το ευρώ εξακολουθεί να αποτελεί ένα ζήτημα «αξιοπιστίας», επομένως η διαμάχη αναμένεται να συνεχιστεί για πολύ καιρό ακόμα.

- “Ausgerechnet Deutschland wird des Egoismus geziehen“, Die Welt, 20/11/2010
- Klaus-Dieter Frankenberger, “Euro-KriseEine stabile Währung für das Gemeinwohl”,FAZ, 25/11/2010
- Daniel Eckert und Holger Zschäpitz, “Der Mythos des Euro bröckelt”, Die Welt, 28/11/2010
- Philip Plickert, “Wer vom Euro profitiert”, FAZ, 6/12/2010
- Alan Posener, “Der Euro funktioniert genau so, wie er soll“, Die Welt, 28/11/2010
- Olaf Gersemann, “Der Euro presst zusammen, was nicht zusammengehört“, Die Welt, 28/11/2010
- Daniel Eckert und Holger Zschäpitz, “Der Mythos des Euro bröckelt”, Die Welt, 28/11/2010
- Philip Plickert, “Wer vom Euro profitiert”, FAZ, 6/12/2010
- Holger Steltzner, “Hungersnot in Euroland”, FAZ, 8/12/2010
- “Juncker: Deutschland denkt simple”, FAZ, 9/12/2010
- Nikolas Busse, “Ein Brüsseler Gipfel für die Karlsruher Richter”, FAZ, 17/12/2010
- Berthold Kohler, “EU-Gipfel Auf Biegen und Beugen”, FAZ, 18/12/2010

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ., «Οι Ηνωμένες Πολιτείες από τον Μπους στον Ομπάμα», 31/12/2010.
- Βερέμης Θ., «Η θεολογική εκδοχή της κρίσης», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 26/12/2010.
- Κουλουμπής Θ., «WikiLeaks: κερδισμένοι και χαμένοι», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 26/12/2010.
- Κουλουμπής Θ., «Η γεωπολιτική δίνει τη θέση της στη γεωοικονομία», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31/12/2010.
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Ορφανή από ηγεσία με όραμα και σχέδιο η Ευρωπαϊκή Ένωση», ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 4/12/2010
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Τι ακριβώς επιδιώκει η Γερμανία;», ΤΑ ΝΕΑ, 3/12/2010
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Η πολιτική διάσταση της κρίσης», ΤΑ ΝΕΑ, 10/12/2010
- Μαραβέγιας Ν., «Καταρρέει η ιδέα της ‘προόδου’», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 24/12/2010
- Μαραβέγιας Ν., «Πού πηγαίνει η Ευρώπη;», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 19/12/2010
- Μαραβέγιας Ν., «Υπάρχει λύση στο ελληνικό πρόβλημα;», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 31/12/2010
- Μαραβέγιας Ν., «Πώς φτάσαμε στη σημερινή κρίση;», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12/12/2010
- Τσούκαλης Λ., «Θα αντέξει η Ευρώπη στην κρίση; Και εμείς;», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 26/12/2010.

ΞΕΝΟΣ

- “Protesters demand fresh Belarus poll”, 19/12/2010, Financial Times
- “Sarkozy a ‘thin-skinned authoritarian’”, 1/12/2010, The Independent
- “Structural funds express European solidarity”, 13/12/2010, Financial Times
- “The Year in Review: The euro”, 24/12/2010, The Independent
- Atkins R, “ECB raises fears over Irish rescue deal”, 19/12/2010, Financial Times
- Bryant C, “Hungary passes controversial media law”, 4/12/2010, Financial Times
- Cienski M, “Belarus votes in presidential election”, 18/12/2010, Financial Times
- EU rushes to raise bail-out cash”, 19/12/2010, Financial Times
- Hope K, “Greece PM calls for unity in budget debate”, 18/12/2010, Financial Times
- Johnson S, “One in three institutional investors expect a eurozone default”, 19/12/2010, Financial Times
- Münchau W, “Berlin’s goal is limited liability”, 19/12/2010, Financial Times
- Murphy M, “European pay rules set to hit US groups”, 13/12/2010, Financial Times
- Nikki T, “Brussels backs ‘single European patent’ plan”, 10/12/2010, Financial Times
- Nikki T, “Brussels sets deadline for pan-European payment system”, 16/12/2010, Financial Times
- Nikki T, Atkins R, “Brussels sets deadline for pan-European payment system”, 16/12/2010, Financial Times
- Oakley D, “Architect of the single currency dies”, 19/12/2010, Financial Times
- Oakley D, “EU rushes to raise bail-out cash”, 19/12/2010, Financial Times
- Peel Q “Architect of the single currency dies”, 19/12/2010, Financial Times
- Pignal S, “Migrant crisis in Greece strains EU open borders”, 21/12/2010, Financial Times
- Sean O., “Eurozone contagion fears spread to Italy”, 1/12/2010, The Independent
- Sean O., “Germany defies crisis to stage recovery”, 1/12/2010, The Independent
- Stothard M, “Deal activity lifts European stocks to two-year highs”, 21/12/2010, Financial Times

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- Balfour R., Emmanouilidis J. A., Zuleeg F., “Political trends and priorities 2011-2012”, 17/12/2010, www.epc.eu
- Emmanouilidis J., “Adding pieces to the European economic governance puzzle”, Post Summit Analysis του EPC, 20/12/2010, www.epc.eu
- Fossum J. E. & Menéndez A. J., “The Theory of Constitutional Synthesis. A Constitutional Theory for a Democratic European Union”, RECON, 2/12/2010, <http://eiop.or.at/erpa/>
- Ghosh A. , “Negotiating Around Tradeoffs: Alternative Institutional Designs for Climate Finance”, CEPS Working Documents, 9/12/2010 , www.ceps.eu
- Grant Ch., “The next five years of the euro crisis: Three key questions”, December 2010/January 2011 - CER Bulletin, Issue 75, www.cer.org.uk
- Gros D., Amato G., Baldwin R., Micossi S. & Padoan P.C., “A Renewed Political Deal for Sustainable Growth within the Eurozone and the EU: An Open Letter to the President of the European Council”, CEPS Policy Briefs, 7/12/2010, www.ceps.eu
- Mikhaylov S., Marsh M. “European Parliament elections and EU governance”, Living Rev. Euro. Gov. 5, (2010), 4 , 7/12/2010, <http://eiop.or.at/erpa/>

- Mongelli F. P., "The Transformational Impact of EMU and the Global Financial Crisis, 21/12/ 2010 , CEPS Policy Briefs, www.ceps.eu
- Renda A. & Haemmerli B., "Protecting Critical Infrastructure in the EU" Jørgen Mortensen, "Living Standards in an Ageing, Greener, Knowledge Economy: Towards a period of lean cows?", CEPS Task Force Reports 16/12/2010, www.ceps.eu
- Schelkle W., Costa-i-Font J. & Van Wijnbergen C., "Consumer choice, welfare reform and participation in Europe. A framework for analysis", RECON, 3/12/2010, <http://eiop.or.at/erpa/>
- Tilford S., "The eurozone enters a critical phase", December 2010/January 2011 - CER Bulletin, Issue 75, www.cer.org.uk
- Zuleeg F. με τις Dhéret C. και Guerzoni B., "Enhancing the well-being of Europe's citizens: hard choices?", Working Paper No.34 17/12/2010, www.epc.eu

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Bache I., Andreou G., Atanasova G., Tomsic D., "Europeanization and multi-level governance in south-east Europe: the domestic impact of EU cohesion policy and pre-accession aid", Journal of European Public Policy, Volume 18 Issue 1 2011.
- Berkhout J. & Lowery D., "Short-term volatility in the EU interest community", Journal of European Public Policy, Volume 18 Issue 1 2011. Abstract: We know remarkably little about the volatility of vital rates of organizations lobbying the European Union (EU), in large part because of the limited and problematic nature of data on the EU interest community. After discussing these problems, we try to develop a better assessment of the short term - 2003 to 2009 - volatility of birth and death rates of the EU interest community using data from the Consultation, the European Commission and Civil Society (CONECCS) lobby registration system of the European Commission and the door pass system for lobbyists of the European Parliament. We find that the EU interest system is surprisingly volatile even over the short term.
- Bickerton C. J., "Towards a Social Theory of EU Foreign and Security Policy", Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 1, January 2011. Abstract: This article argues that the study of EU foreign and security policy has been hampered by its conceptualization of the sovereign state. Realist and constructivist scholars share Stanley Hoffmann's formulation of states as either 'obstinate or obsolete'. EU foreign and security policy is puzzling in this respect as it corresponds to neither. Drawing on two examples – the EC's role in the Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) in 1973–75 and the contemporary workings of the Political and Security Committee (PSC) – this article suggests that we think of EU foreign and security policy as driven not by the obstinacy or the obsolescence of the nation-state but rather by its transformation. In line with this claim, the article proposes a social theory of EU foreign and security policy with democracy and bureaucracy as two competing political forms within the framework of the modern state. It is the changing balance between these two political forms that drives forward closer foreign and security co-operation in Europe.
- Bickerton C. J., Irondelle B., Menon A., "Security Co-operation beyond the Nation-State: The EU's Common Security and Defence Policy", Journal of Common Market Studies, Volume 49, Issue 1, January 2011.
- Callanan M., "EU decision-making: reinforcing interest group relationships with national governments?", Journal of European Public Policy, Volume 18 Issue 1 2011.

- Fawcett L. & Gandois H., "Regionalism in Africa and the Middle East: Implications for EU Studies", Journal of European Integration, Volume 32 Issue 6 2010.
- Genna G. M., De Lombaerde P., "The Small N Methodological Challenges of Analyzing Regional Integration", Journal of European Integration, Volume 32 Issue 6 2010.
- Hofmann S. C., "Why Institutional Overlap Matters: CSDP in the European Security Architecture", Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 1, January 2011. Abstract: The creation and continued existence of CSDP cannot be understood without reference to the institutional environment within which it is located. To explain its emergence and design, one needs to study the institutional architecture into which this additional institution emerged. Once institutional overlap exists, it becomes a crucial independent variable explaining not only the strategies that member states have at their disposal, but also the development of international institutions occupying the same policy domain as well as the impact on the policy field at large.
- Jensen C., "Catching up by transition: globalization as a generator of convergence in social spending", Journal of European Public Policy, Volume 18 Issue 1 2011.
- Judge D. & Earnshaw D., "Relais actors' and co-decision first reading agreements in the European Parliament: the case of the advanced therapies regulation",
- Lodge M. & Wegrich K., "Governance as contested logics of control: Europeanized meat inspection regimes in Denmark and Germany", Journal of European Public Policy, Volume 18 Issue 1 2011. Abstract: The term governance has been used in many contexts and meanings. This paper assesses three logics of control widely associated with governance, namely multi-level governance, the regulatory state and performance management. It questions to what extent these logics are present, are reinforcing or are mutually self-destructive in their effects. This paper explores the field of meat inspection as a critical aspect of the Europeanized food safety regime and concentrates on the cases of Denmark and Germany. The paper concludes that the three logics of control's effects are interactive and that, far from being mutually reinforcing, the various logics are mutually self-destructive and destabilizing.
- Malamud A., "Latin American Regionalism and EU Studies", Journal of European Integration, Volume 32 Issue 6 2010.
- Menon A., "Power, Institutions and the CSDP: The Promise of Institutional Theory", Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 1, January 2011. Abstract: The common security and defence policy (CSDP) represents an institutionalized attempt on the part of European Union Member States to respond to the security challenges they confront. As such, it is perhaps self-evident that theoretical approaches that focus on the role of institutions in shaping social life should have something to say about its nature, role and impact. This article argues that not only can institutionalist approaches enhance our understanding of CSDP, but using it as a case study can illustrate some of the strengths and weaknesses of institutionalism. In particular, it can indicate the importance of combining insights into the importance of institutional structures in shaping politics and policy with the crucial role power plays in mitigating some institutional effects. This argument is pursued via consideration of the evolution and workings of CSDP.
- Mérand F., Hofmann S. C., Irondelle B., "Governance and State Power: A Network Analysis of European Security", Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue

1, January 2011. Abstract: A growing number of scholars argue that the development of the common security and defence policy (CSDP) should be analysed as the institutionalization of a system of security governance. Although governance approaches carry the promise of a sophisticated, empirically grounded picture of CSDP, they have been criticized for their lack of attention to power. This is because governance approaches focus on institutional rules and ideas rather than the social structure that underpins them. To refine the notion of security governance, this article analyses cooperation patterns through social network analysis. Confirming the governance image, it maps out a complex constellation of CSDP actors that features cross-border and cross-level ties between different national and EU policy actors. It is also found, however, that CSDP is dominated by a handful of traditional state actors – in particular, Brussels-based national ambassadors – who retain strategic positions vis-à-vis weaker supranational and non-state actors. These actors are not giving up on state power, but reconstituting it at the supranational level.

- Merlingen M., “**From Governance to Governmentality in CSDP: Towards a Foucauldian Research Agenda**”, *Journal of Common Market Studies* Volume 49, Issue 1, January 2011.
- Meyer C. O. & Strickmann E., “**Solidifying Constructivism: How Material and Ideational Factors Interact in European Defence**”, *Journal of Common Market Studies* Volume 49, Issue 1, January 2011.
- Murray P., “**East Asian Regionalism and EU Studies**”, *Journal of European Integration*, Volume 32 Issue 6 2010. Abstract: This article examines the development of Asian regionalism and the scholarship on regionalism in Asia in relation to EU studies. It provides a brief overview of the development and relative successes to date of East Asian regionalism. It then examines scholarship on the East Asian region — the principal approaches, concepts and methods before moving on to ask what, if anything, scholars of EU studies can learn from scholarship on the East Asian region and what, if anything, scholars of the East Asian region might learn from scholarship on the EU. It seeks to establish some pathways to deeper dialogue between scholarly understandings of the EU experience of integration and the East Asian experience of regionalism, aiming to contribute to comparative regional integration analysis. It argues that the key characteristic of European integration theory is an 'institutions plus embedded norms' framework and that the distinguishing feature of East Asian regionalism is a framework of architecture based on open economic regionalism, normative priors and security imperatives.
- Olsen T. V., “**The political constitution of the EU citizen rights regime**”, *Journal of European Public Policy*, Volume 18 Issue 1 2011. Abstract : Reactions to decisions by the European Court of Justice (ECJ) demonstrate that the political institutions in the Union should take responsibility for the development of the structure of the European Union's (EU) citizen rights regime. This article analyses different political views on the EU citizen rights regime. It argues that the disagreement between them is largely a disagreement between 'reasonable views'. The disagreement is mainly based on different views about the levels (European, national) at which individuals are to be seen as equals and about the contribution of different communities and institutions to the good life of citizens, both individually and collectively. Taking the contestation between the different views seriously, the article argues in favour of political constitutionalism, according to

which the development of the EU citizen rights regime is the responsibility of political rather than judicial institutions.

- R. Ackrill & Kay A., “Multiple streams in EU policy-making: the case of the 2005 sugar reform”, *Journal of European Public Policy*, Volume 18 Issue 1 2011.
- Rynning S., “**Realism and the Common Security and Defence Policy**”, *Journal of Common Market Studies* Volume 49, Issue 1, January 2011.
- Söderbaum Fr. & Sbragia A., “**EU Studies and the ‘New Regionalism’: What can be Gained from Dialogue?**”, *Journal of European Integration*, Volume 32 Issue 6 2010.
- Toje A., “**The European Union as a Small Power**”, *Journal of Common Market Studies* Volume 49, Issue 1, January 2011. Abstract: With the creation of a common foreign and security policy (CFSP), the EU has entered the realm of power politics. Although the ambition to become a great power has been frequently reiterated, the EU has often failed to deliver stated policy objectives. This article has two broad goals. One is to outline the strategic behavioural patterns of small powers. The lack of scholarly attention to these states – the largest group in the international system – is a major omission from the International Relations canon. The other is to see how EU patterns of behaviour, exemplified in attempts to build up capacities for military intervention, overlap with those of a small power. The article argues that the concept of a small power best captures the reality of the EU as a strategic actor. Consequently, the EU is more comparable to other small powers such as Sweden or Argentina rather than to great powers such as China or Russia.
- Warleigh-Lack A., Van Langenhove L., “**Rethinking EU Studies: The Contribution of Comparative Regionalism**”, *Journal of European Integration*, Volume 32 Issue 6 2010. Abstract: This article explores what can be gained from increased dialogue between European Union studies and 'new regionalism' studies within International Relations, focusing on two crucial analytical dimensions: the link between globalisation and regionalism, and the link between regionalism and the state. First, globalisation is a universal process, and it provides the context for regionalism across the globe, which enhances the potential for cross-fertilisation between EU studies and 'new regionalism' studies. Cross-regional comparison is, however, constrained by the fact that globalisation's effects are unevenly spread around the globe. Second, comparing the EU with other forms of regionalism highlights the difficulty faced by scholars when moving across the divide separating advanced industrial states from developing countries/emerging economies. Strong state institutions and structures matter in the shaping of both national and regional governance; so does national wealth. Given the difficulties when trying to work across that divide, a focus on comparative regionalism should be viewed with both excitement and caution. The possibility for dialogue and cross-fertilisation depends therefore strongly on the compatibility of (meta-)theoretical perspectives and basic assumptions about states as well as regional institutions.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- **19/1/2011:** Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών διοργανώνουν Επιστημονική Ημερίδα με θέμα «**Πολιτισμός – Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Πολιτιστική Κληρονομιά**», υπό την αιγίδα της UNESCO, Αθήνα.
- **13/1/2011:** Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και οι εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ σας προσκαλούν σε συζήτηση με θέμα «**Μετανάστευση και οικονομική κρίση**». Ομιλητές: Αν. Καθηγ. Λένα Διβάνη (Πανεπιστήμιο Αθηνών, Συγγραφέας), Καθηγ. Αντιγόνη Λυμπεράκη (Πάντειο Πανεπιστήμιο), Δρ. Θάνος Μαρούκης (Ερευνητής Β', ΕΛΙΑΜΕΠ), Δρ. Άννα Τριανταφυλλίδου (Ερευνήτρια Α', ΕΛΙΑΜΕΠ, Καθηγήτρια, European University Institute, Φλωρεντία), Τη συζήτηση θα συντονίσει ο δημοσιογράφος Σταύρος Θεοδωράκης.
- **10/1/2011:** Η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού *Ευρωπαϊών Πολιτεία* και οι Εκδόσεις *Αντ. Ν. Σάκουλα* διοργανώνουν Ημερίδα με θέμα: «**Το 'Μνημόνιο' και η κρίση προσαρμογής στην Ευρωζώνη**». Συντονιστής: Χρίστος Γεραρής (Επίτιμος Πρόεδρος Συμβουλίου Επικρατείας). Ομιλητές: Π. Καζάκος (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), Ν. Σκανδάμης, (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), Γ. Κατρούγκαλος (Καθηγητής Δημοκρατείου Πανεπιστημίου Θράκης), Δ. Χιόνης (Καθηγητής Δημοκρατείου Πανεπιστημίου Θράκης). Παρεμβάσεις: Ν. Μαρίας (αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης), Ν. Φραγκάκης (Δικηγόρος, Πρόεδρος ΕΚΕΜΕ), Βίκυ Αγραπίδη (Δ.Ν., Δικηγόρος), Φ. Αθανασίου (Νομική Υπηρεσία Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας).
- **20/12/2010:** Το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής και το Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος διοργάνωσαν εκδήλωση - παρουσίαση του βιβλίου του Wilfried Martens (πρώην Πρωθυπουργού του Βελγίου, Προέδρου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος και Προέδρου του Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών) με τίτλο «**Ευρώπη: Αγνίζομαι, Υπερνικώ**» (Europe: I Struggle, I Overcome), Αθήνα.
- **18/12/2010:** Η Κίνηση Πολιτών για μια Ανοιχτή Κοινωνία διοργάνωσε εκδήλωση με θέμα: «**Η Δικαιοσύνη και ο Πολίτης. Αστική, Ποινική και Διοικητική Δικαιοσύνη**», Αθήνα.
- **16/12/2010:** Το κίνημα των Οικολόγων Πράσινων διοργάνωσε εκδήλωση - συζήτηση με θέμα: «**Πού βαδίζει η Ευρώπη; Η πράσινη οπτική**». Ομιλητές: Μ. Τρεμόπουλος, Α. Λυμπεράκη, Ν. Μαραβέγιας, Γ. Παγουλάτος, Γ. Παρασκευόπουλος, Αθήνα. Πληροφορίες στο: www.ecogreens.gr
- **13/12/2010:** Το ΕΚΕΜ (Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών) και το Πρόγραμμα Athens Working Group: Transforming the Balkans, διεξήγαγε κλειστή ημερίδα με θέμα: «**Η Ευρωπαϊκή και Ευρω-Ατλαντική Ολοκλήρωση των Δυτικών Βαλκανίων**», Αθήνα.
- **8/12/2010:** Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και ο Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών διοργάνωσε εκδήλωση προς τιμήν του κ. Θάνου Βερέμη, Ομότιμου Καθηγητή Πολιτικής Ιστορίας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης με θέμα: «**Τα Προβλήματα του Μεταπολιτευτικού Οικοδομήματος**», Αθήνα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- **Ανδρέου, Γιώργος**, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Διαμαντικός, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος**, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- **Δούση, Εμμανουέλα**, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- **Καζάκος, Πάνος**, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- **Καζάκος, Πάνος**, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- **Κουτσιάρης, Αθανάσιος**, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.gr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Κουτσιάρης, Νίκος**, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- **Κουτσιάρης, Νίκος**, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Μιχαλάκη Σ. & Φιλίνης Κ.**, «Τι συμβαίνει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Ευελιξία με ασφάλεια και οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- **Μπότσιου, Κων/να**, Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Koutsias, Nikos**, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- **Διαμαντόπουλος, Χρήστος**, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παραδοχή". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- **Καζάκος, Πάνος**, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- **Καζάκος, Πάνος**, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- **Κουτσιάρης, Νίκος**, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Κοκ: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας". WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- **Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχου, Δημήτρης**, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- **Μαραβέγιας Ν.**, «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- **Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ.** "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- **Ananiadis, Blanca**, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- **Attina, Fulvio**, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 09.pdf)
- **Bellamy, Richard**, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 08)
- **Castiglione, Dario**, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 08.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 08.pdf)
- **Diamantopoulos, Christos**, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- **Kaczynski, Piotr Maciej**, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf.
- **Kassimatis, George**, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 05.pdf)
- **Kazakos, Panos**, After the Constitutional Debacle: What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- **Kazakos, Panos**, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- **Kazakos, Panos**, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105

- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, *Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013*, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104
- **Manitakis, Antonis**, *The impassing in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06_στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01).
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)

B. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ

- **Δούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04_2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντικός, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Εισηγήσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτώσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σημασιοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντίδης, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- **Triantafyllou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ξενοφώντος 4, 10557, Αθήνα
Τηλ: 210 3215549
Fax :210 3215096
email: info@ekem.gr
URI: www.ekem.gr
ISBN 960-7849-01-9

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Λιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Τηλ: 210 3689535
Fax: 210 3240521
e-mail: ecep@pspa.uoa.gr
<http://ecep.pspa.uoa.gr/>